

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Jak studenti sinologie vnímají právo na sebeurčení vybraných
etnických menšin v Číně?**

What is the attitude of sinology students towards selected ethnic
minorities in China and their right to self-determination?

OLOMOUC 2022 Eliška Suchá

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Petr Janda

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím poskytnutých konzultací. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu citované literatury.

.....

Místo zpracování, celé datum

.....

Eliška Suchá

Poděkování

Chtěla bych především poděkovat vedoucímu mé práce Mgr. Petru Jandovi za vedení a rady poskytnuté při psaní této bakalářské práce.

Obsah

Anotace	8
1. Úvod.....	9
1.1 Etnické menšiny v Číně	10
1.2 Míra autonomie menšinových oblastí v Číně	10
2. Teoretická část	12
2.1 Etnicita	12
2.1.1 Etnická identita	13
2.1.2 Etnická menšina	13
2.2 Právo na sebeurčení	14
3. Vybrané etnické menšiny.....	15
3.1 Tibeťané	15
3.1.1 Tibetská etnická identita	15
3.1.2 Historie	16
3.1.3 Situace po roku 1949	17
3.1.4 Současná situace	18
3.2 Ujguři	18
3.2.1 Ujgurská etnická identita	18
3.2.2 Historie	20
3.2.3 Situace po roku 1949	20
3.2.4 Současná situace	21
3.3 Mongolové	21
3.3.1 Mongolská etnická identita	21
3.3.2 Historie	23
3.3.3 Situace po roce 1949	23
3.3.4 Současná situace	24
4. Výzkum.....	26

4.1 Cíle výzkumu	26
4.2 Metody výzkumu	26
4.3 Hypotézy výzkumu	27
4.3.1 Hypotéza 1	27
4.3.2 Hypotéza 2	27
4.5 Analýza dotazníku.....	28
4.5.1 Charakteristika dotazníku	28
4.5.2 Charakteristika respondentů	28
4.5.3 Analýza hypotézy 1	30
4.5.4 Analýza hypotézy 2	33
4.5.5 Analýza doplňujících otázek	41
5. Diskuse.....	44
6. Závěr	46
Resumé.....	48
Seznam literatury	49
Seznam příloh	55
Dotazník	55
Seznam tabulek a grafů.....	60

Seznam použitých zkratk

ČLR – Čínská lidová republika

KSC – Komunistická strana Číny

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik

OSN – Organizace spojených národů

AOVM – Autonomní oblast Vnitřní Mongolsko

Ediční poznámka

Všechny čínské názvy a jména jsou psány oficiální transkripcí pinyin bez tónových značek. V případě použití znaků jsou použity zjednodušené čínské znaky. Slova, které mají český ekvivalent jako je např. Peking, jsem použila v češtině. Pro veškerý citovaný text, který byl původně v anglickém jazyce jsem použila vlastní překlad.

Anotace

Příjmení a jméno autora: Eliška Suchá

Název katedry a fakulty: Filozofická fakulta, Katedra asijských studií

Název diplomové práce: Jak studenti sinologie vnímají právo na sebeurčení vybraných etnických menšin v Číně?

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Petr Janda

Počet znaků: 88 141

Počet stran: 60

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 57

Klíčová slova: etnické menšiny, etnicita, Tibetané, Ujguři, Mongolové, právo na sebeurčení, dotazník

Tato práce představuje tři vybrané etnické menšiny, které se z historických a kulturních důvodů nejvýrazněji projevují snahou o sebeurčení, tedy Tibetany, Ujgury a Mongoly. Hlavním cílem práce je zjistit, jaký mají studenti čínské filologie na Univerzitě Palackého v Olomouci názor na jejich právo na sebeurčení. Dalším cílem je zjistit, která menšina má podle nich největší právo na sebeurčení a proč. Teoretická část je věnována vymezení základních pojmů k danému tématu, jako je pojem etnicita a právo na sebeurčení a rovněž stručnému seznámení s historií a kulturou těchto tří menšin. Právě jejich historický vývoj a kulturní odlišnosti mohou totiž mít největší vliv na názory studentů a jejich vnímání uvedených menšin. V praktické části je zvolena metoda kvantitativního výzkumu. Na základě primárních a sekundárních zdrojů je stanoveno dvě hypotézy. První zní: „Vnímání čínských etnických menšin souvisí s kulturní odlišností daných menšin od většinové hanské populace. Čím více se podle dotazovaných kulturně odlišují, tím větší mají právo na sebeurčení.“ Druhá hypotéza zní: „Čím méně informací mají respondenti o kulturní identitě dané menšiny, tím méně podporují jejich snahu o sebeurčení.“ Je sestaven dotazník a provedena analýza odpovědí.

1. Úvod

Velvyslanectví ČLR v Praze označuje Čínu za „sjednocenou, multietnickou zemi“ a podle Ústavy ČLR „je zaručena rovnost všech etnických skupin“.¹ Na základě informací, které získávám každodenním sledováním médií, však skutečná situace ohledně autonomie a práv etnických menšin neodpovídá uvedeným ustanovením ústavy ČLR.

Problematika etnických menšin v Číně mě zajímala již dříve, blíže jsem ji ale poznala při svém studijním pobytu v Číně. Roku 2019 jsem absolvovala semestr na Yunnan University (Yunnan daxue, 云南大学) ve městě Kunming v čínské provincii Yunnan. Yunnan jsem si pro své studium vybrala právě z důvodu etnické rozmanitosti. Lákalo mě poznat tolik nových kultur na jednom místě a byla jsem mile překvapena, jak místní lidé dodržují svoji tradiční kulturu prostřednictvím festivalů a svátků.

Cílem této práce je zjistit, jaký mají studenti čínské filologie na Univerzitě Palackého v Olomouci názor na právo na sebeurčení vybraných menšin. Dalším cílem je zjistit, která menšina má podle nich právo na sebeurčení největší a proč. Pro tento výzkum jsem si z 55 oficiálně uznaných etnických menšin vybrala tři, které se z historických a kulturních důvodů nejvýrazněji projevují snahou o sebeurčení, tedy Tibetany, Ujgury a Mongoly. Studenti bakalářského oboru Čínská filologie na Univerzitě Palackého v Olomouci mají v hned několika předmětech možnost seznámit se s čínskými etnickými menšinami a udělat si na toto téma svůj vlastní názor. Čína patří k zemím, kde je obtížné o problematice etnických menšin a jejich právu na sebeurčení otevřeně diskutovat, proto mne zajímalo, jak toto téma vnímají moji spolužáci.

V teoretické části se věnuji vymezení hlavních pojmů jako je etnicita, etnická identita, etnická menšina a právo na sebeurčení. V další části představuji tři vybrané menšiny. Krátce popisuji jejich kulturu, historický kontext a současné problémy, se kterými se v posledních letech příslušníci menšin potýkají. Praktická část představuje výzkum, ve kterém analyzuji odpovědi z dotazníku, který byl rozdán studentům.

¹ Velvyslanectví Čínské lidové republiky v České republice, 2008.

1.1 Etnické menšiny v Číně

Obyvatelstvo Čínské lidové republiky je nejen nejpočetnější na světě, ale zároveň i velmi rozmanité. ČLR má k roku 2022 1,4 miliard obyvatel a oficiálně uznává 56 etnických skupin. Většinou etnickou skupinou jsou Hanové, kteří tvoří 91,11 % z celkového počtu obyvatel. Na menšiny připadá 8,89 %, což se může na první pohled zdát málo, nicméně v absolutním počtu je to 125,47 miliónů lidí.² Mezi největší etnické menšiny patří Zhuangové, Mandžuoové, Huiové, Miaové, Ujguři, Yiové, Tujiové, Mongolové a Tibetané. Příslušníci těchto etnických skupin žijí na celém území Číny, avšak zejména v pohraničních oblastech, které jsou proto etnicky rozmanitější. Tyto oblasti, jsou zároveň pro ČLR strategicky významné a bohaté na nerostné a přírodní zdroje, jako jsou např. ropa, plyn, nerosty a drahé kovy.³ V důsledku asimilace mají některé menšiny kulturně velmi blízko k hanské většinové populaci a mluví již čínsky, jiné jsou kulturně naprosto odlišné a mají svůj vlastní mluvený a v některých případech i psaný jazyk, vyznávají odlišné náboženství a mají své vlastní zvyky a tradice.

1.2 Míra autonomie menšinových oblastí v Číně

Všechny tři menšiny, kterými se v této práci zabývám, tedy Tibetané, Ujguři a Mongolové, mají svoji vlastní autonomní oblast. V Číně se nachází celkem pět autonomních oblastí: Ujgurská autonomní oblast Xinjiang, Autonomní oblast Vnitřní Mongolsko, Tibetská autonomní oblast, Hueiská autonomní oblast Ningxia a Zhuangská autonomní oblast Guangxi. Jako první byla vytvořena Autonomní oblast Vnitřní Mongolsko, která vznikla v roce 1947 a jako poslední vznikla v roce 1965 Tibetská autonomní oblast. Podle zákona ČLR o regionální autonomii mají etnické menšiny právo používat svůj vlastní mluvený a psaný jazyk, udržovat své kulturní zvyky a tradice a svobodně vyznávat své vlastní náboženství.⁴ Podle 6. oddílu Ústavy ČLR s názvem *Orgány samosprávy v autonomních etnických oblastech* (*Minzu zizhi difang de zizhi jiguan*, 民族自治地方的自治机关) spravují tyto oblasti orgány samosprávy autonomních oblastí v souladu s pravomocí, která je jim svěřena.⁵

Krátce po výhře v občanské válce „přijala Komunistická strana Číny pět hlavních zásad pro řešení problematiky etnických menšin, které stanovovaly požadavky ohledně

² National Bureau of Statistic of China, 2021.

³ Minority Rights, 2015.

⁴ Zákon Čínské lidové republiky o regionální etnické autonomii, 2005.

⁵ Ústava Čínské lidové republiky, 2018.

tzv. národní regionální autonomie: 1) žádná oblast se nesmí oddělit od ČLR; 2) bude odsuzován jak hanský šovinismus (tj. tvrzení o kulturní nadřazenosti Hanů), tak lokální nacionalismus (tj. separatismus); 3) v regionech s převahou etnických menšin budou zřízeny autonomní vládní orgány; 4) bude zaručena rovnost mezi národnostmi, svoboda náboženského vyznání a zachování a rozvoj menšinových jazyků a zvyků; a 5) ústřední vláda se zavázala napomáhat rozvoji oblastí obývaných etnickými menšinami“.⁶

Príslušníci etnických menšin v ČLR mají mnoho důvodů, proč nejsou s aktuální situací své autonomie spokojeni. Především se jedná o kulturní a náboženskou diskriminaci, hanizaci původně menšinových oblastí a potlačování jejich úsilí o samosprávu. Jedním z důvodů, proč v současné době tyto oblasti požadují právo na sebeurčení je, že před občanskou válkou, která vyvrcholila vítězstvím KSC v roce 1949, byly všechny tři výše zmíněné oblasti v různé míře méně závislé na centrální vládě Číny.⁷ Dopad na problematiku etnických menšin měly ale i vnější faktory, především rozpad Sovětského svazu (SSSR) v roce 1991 a později vyhlášení války proti terorismu ze strany Spojených států amerických.⁸ Po rozpadu SSSR měli Ujguři v Xinjiangu možnost ocenit výhody, které získaly sousední nově vzniklé nezávislé státy ve střední Asii (Kazachstán, Kyrgyzstán a Tádžikistán). Mongolové ve Vnitřním Mongolsku ani Tibetané sice žádné nové sousedy nezískali, ale přesto se zájmem sledovali situaci v Mongolsku, kde došlo k oživení tibetského buddhismu, který zde byl za komunistické vlády potlačován stejně jako v Tibetu. Rozpad SSSR vedl ke vzniku slabých států, které si často nedokázaly poradit s etnickými konflikty (např. vlna etnického vraždění Uzbeků v jižním Kyrgyzstánu). Tato nová geopolitická situace mohla inspirovat i etnické skupiny v ČLR. Po sérii teroristických útoků 11. září 2001 pekingská vláda využila hrozbu terorismu jako záminku k dalšímu omezení práv menšin. Tato omezení se týkala především ujjurské menšiny.⁹

⁶ CLARK, 2013, str. 114.

⁷ Tamtéž, str.115–116.

⁸ Tamtéž.

⁹ TEUFEL, 2005, CLARK 2013.

2. Teoretická část

2.1 Etnicita

V posledních letech se neustále zvyšuje politický význam etnicity a etnických skupin. K současnému zájmu o tuto problematiku přispívá i rostoucí globalizace a s ní související příchod nových migrantů, které lákají pracovní příležitosti a vyšší životní úroveň v rozvinutých zemích. Roste i počet uprchlíků, kteří jsou nuceni opustit svoji zemi ze strachu před represivním režimem nebo válečnou situací.

Slovo etnikum pochází z řeckého výrazu „ethnos“, který v překladu znamená „barbar“ nebo „pohan“.¹⁰ V jeho současném významu se začal používat až v 60. letech minulého století,¹¹ ale v poslední době se s ním setkáváme stále častěji. Nejprve byl tento pojem používán k popsání spíše fyzických aspektů a byl spojován především s rasou.¹² Později se k těmto rasovým charakteristikám přidaly i kulturní odlišnosti. Pojem rasa a etnicita se v dnešní době často zaměňuje. Eriksen však zdůrazňuje, že „na rasu a etnicitu bychom měli pohlížet jako na příbuzné koncepty, které se částečně překrývají,¹³ a nikoliv jako na dva stejné pojmy. I podle Berremana se výraz etnicita s rasou nesprávně zaměňuje, podle něj je etnicita jednou z úrovní sociální stratifikace, mezi které patří i již zmíněná rasa, ale také kasta, třída nebo pohlaví.¹⁴

Existuje několik definic etnicity, které se liší svým přístupem k této problematice. Primordialisté zdůrazňují důležitost historické kontinuity a říkají, že etnicita není sociálním konstruktem, nýbrž vrozenou součástí lidské povahy. Jako modernistické se naopak označují přístupy, které říkají, že etnicita je umělý a sociální konstrukt.¹⁵

Podle Eriksena je hlavní charakteristikou to, že etnicita nevzniká v důsledku izolace určité skupiny populace, ale naopak díky kontaktu s jinými skupinami.¹⁶ „Etnicita je aspekt sociálního vztahu mezi osobami, které se pokládají za zásadně odlišné od členů ostatních skupin, jejichž existenci si uvědomují a s nimiž vstupují do kontaktu.“¹⁷ Tento aspekt odlišnosti od ostatních je společný i dalším definicím etnicity. Etnické skupiny se

¹⁰ ERIKSEN, 2002, str. 21, JAKOUBEK, 2016, str. 91.

¹¹ HIRT, 2007.

¹² ERIKSEN, 2002, str. 21.

¹³ Tamtéž, str. 27.

¹⁴ BERREMAN, 1972.

¹⁵ HORÁLEK, 2012.

¹⁶ ERIKSEN, 2002, str. 36-37.

¹⁷ Tamtéž, str. 38.

vyznačují vírou ve společnou minulost, která jim dává pocit sounáležitosti.¹⁸ Bhopal definuje etnicitu jako příslušnost k určité skupině v důsledku sdílených charakteristik, mezi které patří stejný původ a kombinace kulturních a jiných faktorů, jako je jazyk, náboženství, stravování a fyzické rysy.¹⁹ Podobnou definici poskytuje i Giddens, který říká, že „eticita označuje kulturní praktiky a názory určité skupiny lidí, které ji odlišují od ostatních.“ Mezi tyto charakteristiky podle něj patří především jazyk, dějiny, původ, náboženství a styl oblékání. Dále zdůrazňuje, že uvědomění své etnicity je výsledkem kognitivního procesu.²⁰

2.1.1 Etnická identita

Identifikace jedince s určitou skupinou je jednou ze základních vlastností člověka. Etnická identita je identitou sociální, která naplňuje potřeby daného jedince.²¹ Umožňuje nám rovněž určit, k jaké skupině se tato osoba hlásí. Může vyjadřovat jak individualitu daného jedince, tak jeho příslušnost k určité sociální skupině.²² Hranice mezi těmito skupinami nejsou jednoznačné a mohou se měnit v závislosti na změnách ve společnosti. Jako příklady těchto změn společnosti Eriksen uvádí migraci, industrializaci či integraci. Těmito změnami může být identita jedince ohrožena, a stává se tak pro něj ještě důležitější.²³

2.1.2 Etnická menšina

Pojem etnická menšina identifikuje skupinu lidí, která je početně menší než zbytek populace a existuje pouze ve vztahu k většinovému obyvatelstvu.²⁴ Do této skupiny patří osoby, které mají odlišný původ nežli většinová populace. Osoby patřící do této skupiny se vnímají jako odlišné od ostatních a mohou mít pocit, že nepatří do většinové společnosti.²⁵ V důsledku svých kulturních rozdílů jsou často vystaveny nerovnému zacházení. Obvykle jim není umožněno plně se angažovat v životě většinové populace.²⁶

¹⁸ ERIKSEN, 2002, str. 37.

¹⁹ BHOPAL, 2004, str. 441-442.

²⁰ GIDDENS, 2013.

²¹ ERIKSEN, 2002, str. 107.

²² ERIKSEN, 2007, str. 65.

²³ ERIKSEN, 2002, str. 108 a str. 118.

²⁴ Tamtéž, str. 199.

²⁵ WIRTH, 1941, str. 415, GIDDENS, 2013.

²⁶ WIRTH, 1941, str. 415, ERIKSEN, 2002.

2.2 Právo na sebeurčení

„Právo na sebeurčení je v podstatě právem národa určovat svůj vlastní osud.“²⁷ Podle Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, který byl přijat na zasedání Organizace spojených národů (OSN) konaném dne 19. prosince 1966, „mají všechny národy právo na sebeurčení. Na základě tohoto práva svobodně určují svůj politický statut a svobodně uskutečňují svůj hospodářský, sociální a kulturní vývoj“.²⁸ Podle Pražského modelu Spojených národů „bychom jen těžko hledali kontroverznější a obtížněji uchopitelný prvek mezinárodního práva, než je právě právo národů na sebeurčení“. Je tomu tak především v důsledku nepřesné definice pojmů a rozporu mezi právem na územní celistvost a suverenitu států a právem na sebeurčení.²⁹

²⁷ UNPO, 2017.

²⁸ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech.

²⁹ Pražský model Spojených národů, 2010.

3. Vybrané etnické menšiny

V této práci jsem se rozhodla soustředit se na tři etnické menšiny, které se nejvýrazněji projevují svojí snahou o sebeurčení a jsou nespokojené s mírou autonomie, která jim je v současné době poskytována, a to jsou Tibeťané, Ujguři a Mongolové. Tato jejich snaha má především historické a kulturní důvody, kterým se budu stručně věnovat v následující kapitole. Regiony, kde žijí tyto tři menšiny, představují pro ČLR strategické území, protože tvoří téměř celé pohraničí Číny. ČLR si na toto území činí nárok vzhledem k tomu, že je v minulosti dobyla a vládla v nich dynastie Qing.³⁰

3.1 Tibeťané

3.1.2 Tibetská etnická identita

Podle webových stránek oficiální tibetské správy, je „tibetská etnická skupina vyhraněným národem se svým vlastním mluveným i psaným jazykem, svou odlišnou kulturu, jídlom a způsobem oblékání“.³¹ Tibeťané v Číně obývají především území Tibetské náhorní plošiny, které sousedí nejen s ostatními čínskými regiony, ale také s Indií, Nepálem, Bhútánem a Myanmarem. Pro Čínu má tudíž toto území velký strategický význam. Čínská nadvláda s sebou přinesla jak potřebný rozvoj této oblasti, tak potlačování lidských práv a zničení tibetské kultury a náboženských praktik.³²

K nejdůležitějším součástem tibetské kultury patří jejich náboženství a jazyk.³³ Většina Tibeťanů vyznává tibetský buddhismus a v jejich životě má duchovno tradičně velmi důležité postavení. Náboženství se pro Tibeťany stalo ideologickou strukturou pro každodenní život, která definuje morálku a dodává jim základní smysl existence. Náboženství je pro ně podstatou jejich národní identity.³⁴ Původním náboženstvím Tibeťanů bylo náboženství bön, které poté nahradil buddhismus. Buddhismus se do Tibetu dostal z Indie a Nepálu již v 7. století, ovšem k jeho rozšíření došlo až v 8. století. Tibetský buddhismus, také nazývaný lamaismus, se dělí na čtyři hlavní proudy neboli školy, tj. Ňingmapa, Kagjüpa, Sakjapa a Gelugpa. Náboženství je pro Tibet velmi

³⁰ CLARK, 2013, str. 112.

³¹ Central Tibetan Administration, 1985.

³² The New York Times.

³³ GILES a DORJEE, 2005.

³⁴ GOLDSTEIN a KAPSTEIN, 1999, str. 5.

důležité i z toho důvodu, že má úzkou vazbu na politiku. Duchovním vůdcem Tibetu je Dalajláma, který je na celém světě považován za významného představitele své země.³⁵

Jazyk je, jakožto prostředek pro předávání tradic, důležitým faktorem kulturní identity člověka. Tibetané mají svůj vlastní mluvený i psaný jazyk, který má v mluvené formě mnoho různých dialektů. Jeho psaná forma byla odvozena z indického písma bráhmí a gupta a byla původně vytvořena pro překládání buddhistických textů ze sanskrtu do tibetštiny. Tibetština patří mezi himalájské jazyky, které patří do sinotibetské jazykové skupiny. Tento jazyk je velmi podobný ostatním himalájským jazykům a od moderní čínštiny se poměrně liší.³⁶

Oděvy, které Tibetané nosí v každodenním životě, se musely přizpůsobit podnebním podmínkám a drsnému prostředí Tibetské náhorní plošiny. Je proto pro ně typické, že mají podšívku z ovčí kůže. Typické tibetské roucho je dlouhý oděv přepásaný šerpou. Oděv se může lišit i v návaznosti na společenské postavení, jako je např. typický háv tibetského mnicha, který je inspirován Buddhovým oděvem a byl upraven pro podnební podmínky Tibetu.³⁷

3.1.3 Historie

Před dobytím Čínou a nadvládou KSČ byl Tibet samostatnou nezávislou říší s bohatou kulturou a historií. Na počátku 7. století se Tibet stal sjednoceným státem³⁸ a až do 9. století byl významnou mocností s vyspělou civilizací ve střední Asii.³⁹ Na počátku 13. století dobyla Mongolská říše rozsáhlé území Evropy a Asie, do kterého patřil i Tibet. Ačkoli se žádný z mongolských chánů nepokusil spravovat Tibet přímo, stal se Tibet závislý na Mongolské říši. V tomto období vznikl vztah mezi vládcem a knězem, který propojoval Tibet s Mongolskou říší a buddhismus byl přijat za státní náboženství. V roce 1279 dobyli Mongolové Čínu, kterou následně ovládala jejich dynastie Yuan. Tuto „mongolskou dynastii vystřídala čínská dynastie Ming, která nedokázala navázat na někdejší vazalský poměr Tibetu“.⁴⁰

V 18. století Tibet znovu napadli Mongolové, tentokrát to byli Džúngárové. Využila toho čínská vláda, která vyslala do Tibetu své hodnostáře a umístila zde vojenské

³⁵ ŽAGABPA, 2000, str. 25 a str. 33.

³⁶ GILES a DORJEE, 2005, BEYER, 1992.

³⁷ ŽAGABPA, 2000, str. 32.

³⁸ Úřad pro informace a mezinárodní vztahy, 2021, str. 39, KOLMAŠ, 2011.

³⁹ RICHARDSON aspol., 2020.

⁴⁰ KOLMAŠ, 2011, str. 27.

jednotky. Od té doby se Číňané začali považovat za vládců Tibetu.⁴¹ V 19. století se na území Tibetu začal projevovat vliv Anglie. Britové donutili Tibet podepsat tzv. Lhaskou dohodu, která umožnila Británii získat politické a hospodářské výhody.⁴² Tato situace vedla k obnovení zájmu císařství o Tibet. Číňané se obávali, že pokud padne do britských rukou Tibet, potká stejný osud i Čínu.⁴³ Podle knihy *Tibet nikdy nebyl součástí Číny* byl pro Tibet bodem zlomu rok 1908, kdy do Tibetu vpadla mandžuská vojska a mandžuský císař se pokusil nastolit svou moc v Tibetu silou. O dva roky později třináctý dalajlama uprchl do sousední Indie.⁴⁴

Po svržení císaře v roce 1912 donutili Tibetáňané okupační armádu kapitulovat. V letech 1912-1951 byl Tibet mezinárodně neuznaným samostatným státem, který fungoval jako nezávislá země, jejíchž veškeré vládní funkce byly vykonávány bez jakéhokoliv zásahu Číny.⁴⁵ Dalajlama se vrátil do Tibetu a vydal prohlášení o obnovení nezávislosti Tibetu.⁴⁶

3.1.4 Situace po roku 1949

Po vítězství v občanské válce dostala čínská osvobozená armáda rozkaz osvobodit Tibet a obsadila některé části Tibetu. Tibetští představitelé se po čínské vojenské okupaci obrátili k OSN, ovšem nebyla jim poskytnuta žádná přímá podpora. V květnu 1951 čínská vláda přinutila tibetské zástupce podepsat sedmnáctibodovou dohodu o tzv. osvobození Tibetu. V důsledku toho se Tibet de facto stal součástí ČLR.⁴⁷ V roce 1959 propuklo velké povstání ve Lhase, které Číňané tvrdě potlačili, a tibetská vláda se přesunula do Indie. Tato exilová vláda se považuje za legitimní a právoplatnou vládu Tibetu. Dalajlamu do exilu následovali i další tibetští uprchlíci, kteří tam zůstali dodnes. Tuto loajalitu vůči Dalajlamovi vnímá ČLR jako hrozbu. Exilová vláda se i nadále snaží získat pro Tibet větší a skutečnou autonomii a na situaci ve své zemi upozorňuje i na mezinárodní úrovni. V roce 1965 se Tibet stal autonomní oblastí.

Důsledky kulturní revoluce, která probíhala v letech 1966-1969, se dotkly i Tibetu. Ve snaze vymýtit buddhismus začala čínská osvobozená armáda bourat a odsvětčovat tibetské buddhistické chrámy. Znamenalo to začátek potlačování svobody

⁴¹ LAMBERT, 2020.

⁴² KOLMAŠ, 2011, str. 36.

⁴³ LAMBERT, 2020.

⁴⁴ Dharamsala: Úřad pro informace a mezinárodní vztahy, 2021. str. 48.

⁴⁵ RICHARDSON spol., 2020.

⁴⁶ Dharamsala: Úřad pro informace a mezinárodní vztahy, 2021. str. 49.

⁴⁷ KOLMAŠ, 2011, str. 46-47.

náboženského vyznání.⁴⁸ S příchodem prezidenta Deng Xiaopinga byl zahájen proces hanizace, který vedl k postupné asimilaci etnických menšin.

3.1.5 Současná situace

Situace Tibetu v oblasti lidských práv je jedním z významných problémů současného světa. Je potlačována svoboda slova a náboženského vyznání, stejně jako národní a kulturní identita tibetského národa. Nejsou tolerovány odlišné politické názory. Dochází k přesídlování Tibetanů do měst. Je zakázáno používat tibetské národní symboly a omezováno právo na používání tibetského jazyka.⁴⁹ Tibetané vyjadřují svůj nesouhlas proti okupaci Tibetu různými formami. Při protestech z roku 2008 zemřelo několik desítek Tibetanů a tisíce jich bylo zatčeno. Byly to největší protesty, ke kterým došlo v průběhu posledních 20 let.⁵⁰ Vzhledem ke zhoršující se situaci v oblasti lidských práv se někteří jednotlivci uchýlovali k extrémním formám protestu, jako je např. upalování. „Vlna sebeupalování začala v roce 2009 jako následek série celonárodních povstání proti Číně v roce 2008. Od té doby došlo v Tibetu k více než 152 sebeupálením.“⁵¹

3.2 Ujguři

3.2.1 Ujgurská etnická identita

Ujguři obývají především území Tarimské pánve, které spadá do Ujgurské autonomní oblasti Xinjiang. Tato oblast má pro vládu ČLR velký ekonomický, politický a demografický význam, jelikož Číně poskytuje celou řadu přírodních zdrojů důležitých pro hospodářský růst země.⁵² Ujguři nejsou etnicky ani kulturně Hanové. Jejich kultura se od čínské liší ve všech aspektech. Ujguři si vyvinuli jedinečnou kulturní identitu, jelikož v průběhu celé své historie žili na území, kde se setkávaly obchodní cesty spojující Západ a Východ, a přicházeli tak do styku s různými civilizacemi.⁵³

Jedná se o etnickou skupinu turkického původu, která má kulturně blíže ke svým sousedům z okolních středoasijských zemí a vyznává sunnitský islám.⁵⁴ Islám se do této

⁴⁸ KOLMAŠ, 2011, str. 57, YUAN, 2008.

⁴⁹ Minority Rights, 2015.

⁵⁰ Dharamsala: Úřad pro informace a mezinárodní vztahy, 2021.

⁵¹ Tamtéž, str. 6.

⁵² DWYER, 2005, str. 2.

⁵³ KAMBERI, 2015.

⁵⁴ KAMALOV, 2021.

oblasti rozšířil již v 10. století.⁵⁵ I přesto, že dodržování islámských tradic může být odlišné ve velkých městech a na vesnicích, má islám stále značný vliv na každodenní život Ujgurů. Projevuje se to např. ve způsobu jejich oblékání nebo stravování.⁵⁶

Ujguři mají svůj vlastní mluvený i psaný jazyk. Ujgurština patří do turkické jazykové skupiny. Je to jazyk blízký uzbečtině a vzdáleně příbuzný s turečtinou. Moderní ujgurština má dva dialekty (severní a jižní) a používá verzi arabského písma.⁵⁷ Mluvený i psaný jazyk se od čínštiny velmi liší a tyto rozdíly přispívají k výraznému odlišení ujgurské identity od čínské.⁵⁸

Další důležitou součástí ujgurské identity je jídlo, které musí být v souladu s muslimskou tradicí „halal“.⁵⁹ Z toho důvodu se Ujguři nemohou stravovat ve většině restaurací provozovaných Číňany. Základem jejich kuchyně jsou pšeničné výrobky, ze kterých se vyrábí jídla jako např. nan chléb, samsa (pečené slané pečivo plněné masem nebo zeleninou) nebo manta (plněné knedlíky).⁶⁰ V ujgurské kuchyni se používá hodně masa, a to především skopové a jehněčí. Největším rozdílem mezi ujgurským a čínským jídelníčkem je nepřítomnost vepřového masa. V souladu se svojí vírou Ujgurové vepřové maso nejedí. Jak tvrdí Finley, pokud by Ujgur snědl vepřové maso, přestal by být Ujgurem.⁶¹

Oblékání Ujgurů bylo velmi ovlivněno Čínou. Ujgurští aristokraté se oblékali v podobném stylu jako Číňané, běžní lidé tomuto vlivu nepodléhali. Co se oblékání týče, nejdůležitějším ukazatelem ujgurské kultury je tradiční pokrývka hlavy, tzv. doppa. Styly těchto čepic se liší od města k městu, obvykle jsou kulaté nebo čtvercového tvaru. Ženy tradičně dávaly přednost barevnému oblečení z bavlny nebo hedvábí.⁶² Na začátku 21. století vzrostla oblíbenost nošení šátků k zakrytí vlasů a obličeje u žen. Pro některé z nich, se to stalo symbolem moderní muslimské společnosti. Čínská vláda však později nošení hijabu zakázala.⁶³

⁵⁵ KAMBERI, 2015, str. 15-17.

⁵⁶ DWYER, 2005, str. 3.

⁵⁷ KAMBERI, 2015, str. 7.

⁵⁸ ELKIN, 2009, str. 425.

⁵⁹ Halal definuje potraviny, které mohou muslimové konzumovat a způsob, jakým má být jídlo připraveno.

⁶⁰ AYOUFU aspol., 2017.

⁶¹ FINLEY, 2013, str. 152.

⁶² ERCILASUN a ERCILASUN, 2017, str. 20-21.

⁶³ OLSON, 2015, str. 36.

3.2.2 Historie

Konflikt mezi Ujgury a čínskou vládou, který v posledních letech zesiluje, má historické kořeny. Ujguři žili na tomto území od velké migrace turkických národů z mongolských stepí, která začala již v 6. století. V 11. století se stal převládajícím náboženstvím islám.⁶⁴ „V raném období historie byli Ujguři součástí mnoha středoasijských států a jejich území bylo známé pod několika různými jmény, jako Serindia, Kašgarie, Moghulistan, Altishahr a Východní nebo Čínský Turkestán.“⁶⁵

V roce 1759 expandovala mandžuská dynastie Qing do vnitřní a střední Asie. Východní Turkestán⁶⁶ se tak stal součástí Čínské říše v polovině 18. století. Qingská vláda začala tuto oblast nazývat Xinjiang, což v doslovném překladu znamená „nové území“.⁶⁷ V roce 1911 došlo k pádu dynastie Qing. Xinjiang sice zůstal i nadále provincií v rámci nově vyhlášené Čínské republiky, ovšem guvernéri Xinjangu byli v podstatě nezávislími vládci, kteří nepodléhali centrální vládě a spoléhali na podporu od SSSR.⁶⁸ Sporadicky docházelo k pokusům o vytvoření nezávislých muslimských států, z nichž „nejvýznamnější byly dvě východní Turkestánské republiky se sídlem v Kašgaru ve 30. letech a v Ghulja⁶⁹ na severu Xinjangu v letech 1944 až 1949“.⁷⁰

3.2.3 Situace po roku 1949

Po tomto krátkém období nezávislosti v období občanské války v Číně se však Východní Turkestán v roce 1949 stal součástí ČLR. Odpor Ujgurů pokračoval do 50. let 20. století, a to hlavně v jižním Xinjangu.⁷¹ V roce 1955 byla vytvořena Ujgurská autonomní oblast Xinjiang, ve skutečnosti ale Ujgurové nezískali žádnou významnou politickou moc. Po zřízení autonomní oblasti se do Xinjangu začalo stěhovat mnoho Hanů, což změnilo etnické složení této oblasti do té míry, že se tam koncem 20. století jejich počet vyrovnal Ujgurům.⁷²

V průběhu kulturní revoluce v roce 1966 usilovala KSC o likvidaci ujgurské kultury. V Xinjangu bylo potlačováno náboženství, byly ničeny mešity a náboženské texty

⁶⁴ DILLON, 2020.

⁶⁵ KAMALOV, 2021.

⁶⁶ Území dnešní Ujgurské autonomní oblasti.

⁶⁷ DILLON, 2020.

⁶⁸ CLARK, 2013 str. 114, DAVIS, 2008 str. 16.

⁶⁹ Čínsky Yining.

⁷⁰ DILLON, 2020.

⁷¹ Tamtéž, 2020.

⁷² DWYER, 2005, MILLWARD, 2021.

a spalovány knihy v ujgurském jazyce.⁷³ Požadavky Ujgurů na nezávislost vzrostly především po rozpadu SSSR.⁷⁴ V souvislosti s tím se zvyšovala politická aktivita jak v Xinjiangu, tak v okolních státech.⁷⁵

3.2.4 Současná situace

Současná situace Ujgurů je velmi vážná. Během 90. let vzrostl počet demonstrací, občanských nepokojů a bombových a jiných útoků, přičemž k násilí docházelo na obou stranách. Ujgurští aktivisté mohou být zatčeni na základě pouhého podezření ze sympatií k „separatismu“ a k myšlence nezávislého ujgurského státu nebo za zapojení do „ilegálních náboženských aktivit“.⁷⁶ Vláda ČLR se snaží Ujgury převychovat a potlačuje jejich etnickou identitu. Zavírá je do tzv. reedukačních středisek, kterými od roku 2017 prošel více než milion Ujgurů.⁷⁷ „Čínská vláda tuto perzekuci označuje jako boj proti terorismu a separatismu.“⁷⁸ Podle čínské vlády ujgurská menšina zastává extrémistické názory, které nejsou slučitelné s názory čínské vlády na jednotnou čínskou národní identitu, a tvoří tak hrozbu pro národní bezpečnost.⁷⁹

3.3 Mongolové

3.3.1 Mongolská etnická identita

Mongolsko se z kulturního a historického hlediska dělí na Vnitřní Mongolsko, které je částí ČLR a Vnější Mongolsko, které tvoří samostatnou Mongolskou lidovou republiku. V této práci se budu zabývat mongolskou menšinou žijící v ČLR. Mongolská menšina žije v Číně především v Autonomní oblasti Vnitřní Mongolsko (AOVM), nachází se i v Ujgurské autonomní oblasti Xinjiang a v provincii Qinghai. I v tomto případě však vedla migrace Hanů podporovaná čínskou vládou k tomu, že se Mongolové stali ve své autonomní oblasti menšinou.⁸⁰ AOVM vznikla v roce 1947 a stala se první autonomní oblastí na území Číny.

Mongolové byli původně kočovný národ, jehož roztržitou kmenovou strukturu se podařilo sjednotit až Čingischánovi ve 13. století. Právě Čingischán se pro Mongoly žijící v Číně stal jedním ze symbolů mongolské etnicity a její slavné minulosti. Byl

⁷³ DAVIS, 2008.

⁷⁴ DWYER, 2005.

⁷⁵ KAMALOV, 2021.

⁷⁶ DILLON, 2020.

⁷⁷ XU, 2020.

⁷⁸ Minority Rights Watch, 2017.

⁷⁹ Tamtéž, 2017.

⁸⁰ Minority Rights Group, 2015, NARANGOVA, 2007.

symbolem „etnického a kulturního přežití jejich menšiny ve vztahu k dominantnímu čínskému státu a společnosti, se kterým se musí každodenně potýkat“.⁸¹ Všechny součásti tradiční mongolské kultury souvisí s kočovným chovem dobytka.⁸² Ve výzkumu z roku 2008 na téma asimilace Mongolů ve Vnitřním Mongolsku s názvem *The dog that hasn't barked: assimilation and resistance in Inner Mongolia*, dělal jeho autor Enze Han rozhovor s místními pasteveci a podle jednoho z dotazovaných by Mongol přestal být Mongolem, pokud by se přestěhoval z pastvin do města.⁸³ V důsledku silné hanizace a sinizace však dnes již většina Mongolů žije usedlým způsobem života na vesnicích nebo odešla do měst.⁸⁴

Mongolové mají vlastní mluvený i psaný jazyk, který patří do mongolské skupiny jazyků. V důsledku hanizace a sinizace značný počet z obyvatel Vnitřního Mongolska přestává mongolštinu používat a osvojili si i používání čínských jmen. Je tomu tak hlavně u mladších generací.⁸⁵ Ve Vnitřním Mongolsku se mongolština tradičně psala klasickým mongolským písmem na rozdíl od nezávislého Mongolska, kde Mongolové díky sovětskému vlivu přešli na psaní ruskou azbukou.⁸⁶ Tradiční mongolské písmo bylo převzato ze starého ujgurského písma, které již ani sami Ujguři v dnešní době nepoužívají.⁸⁷ Po ztrátě politické autonomie a opuštění kočovného způsobu života je pro Mongoly vlastní jazyk velmi důležitým ukazatelem jejich národní identity.⁸⁸

Původním náboženstvím Mongolů byla směs šamanismu a uctívání předků. Po konverzi Kublajchána k tibetskému buddhismu ho následovala i většina Mongolů.⁸⁹ Kultura obyvatelstva Vnitřního Mongolska je ovlivněna tibetským buddhismem,⁹⁰ vliv šamanismu však úplně nezmizel a některé jeho prvky se staly součástí lamaismu.⁹¹ Vliv tibetského buddhismu byl ale téměř eliminován během Kulturní revoluce, takže v současné době nejsou Mongolové příliš nábožensky založení.⁹²

⁸¹ HARRELL, 1996, str. 248-249.

⁸² WILLIAMS, 2002, str. 67.

⁸³ HAN, 2011, str. 61.

⁸⁴ Tamtéž, 2011.

⁸⁵ NARANGOVA, 2007.

⁸⁶ GRACEFFO, 2020.

⁸⁷ ONGMO a BOUGDAEVA, 2020.

⁸⁸ Tamtéž, 2020.

⁸⁹ CARTWRIGHT, 2019.

⁹⁰ BRITANNICA, 2019.

⁹¹ MORGAN, 1986, str. 42 a str. 123.

⁹² HAN, 2011, str. 67-68.

3.3.2 Historie

Předkové dnešních Mongolů patřili ke kočovným kmenům, které se volně pohybovaly v oblasti kolem řeky Erguna. Sjednotil je až Čingischán ve 13. století, který následně dobyl velkou část Eurasie, včetně Číny. Mongolové jsou jednou ze dvou etnických menšin, kterým se na určitou dobu podařilo ovládnout území dnešní Číny.⁹³ Mongolská říše byla v době svého vrcholného rozmachu největším souvislým státním územím v historii lidstva. Roku 1279 byla i Čína kompletně dobytá a dynastie Song byla nahrazena mongolskou dynastií Yuan, která vládla v letech 1206 až 1368. V roce 1368 byla dynastie Yuan nahrazena dynastií Ming.⁹⁴ Poté byli Mongolové sice nuceni několik staletí zůstat ve své původní domovině ve stepích, ale vzpomínka na jejich minulou velkolepost a nadvládu nad Čínou jim vždy pomáhala posilovat jejich etnickou identitu.

V 16. století dochází u Mongolů k oživení buddhismu, když Altan-chán pozval do Mongolska tibetskou buddhistickou sektu Gelugpa. To pomohlo k velmi rychlému šíření buddhismu v Mongolsku. Po nastolení mandžuské dynastie Qing se Mongolové dostávají pod nadvládu Číny.

Na začátku 20. století využilo Vnější Mongolsko úpadku dynastie Qing k vyhlášení nezávislosti. Potřeba ochrany proti čínskému tlaku vedla k hledání nového silného spojence a ochránce – Ruska a později SSSR. Definitivní nezávislosti dosáhlo Vnější Mongolsko v roce 1921. Území Vnitřního Mongolska však zůstalo součástí Číny a začala migrace značného počtu hanského obyvatelstva do této oblasti. Vnitřní Mongolsko se stalo první čínskou autonomní oblastí již v roce 1947, tj. dva roky před založením ČLR.⁹⁵

3.3.3 Situace po roce 1949

Během Kulturní revoluce byla zahájena vlna represí, jejichž výsledkem byla ztráta velké části mongolské kultury, jako je např. vyznávání lamaismu a nošení tradičních mongolských oděvů nebo používání mongolského jazyka. Podle Sneatha bylo jasné, že „maoistické vedení bylo i nadále posedlé myšlenkou neloajality a tendencí k separatismu mongolské menšiny. Z tohoto důvodu se zaměřilo na tradiční mongolskou kulturu a náboženství jako na možný stmelující symbol mongolského

⁹³ CNN, 2020.

⁹⁴ BRITANNICA, 2019.

⁹⁵ CLARK, 2013.

nacionalismu.“⁹⁶ Tyto represe vedly k tomu, že značný počet Mongolů přestal vnímat svoji národní identitu.

Jak jsem již uvedla, Mongolové v Číně byli značně ovlivněni vznikem samostatného Mongolska a později i rozpadem SSSR. V důsledku pokračující asimilace obyvatelstva a rovněž výhod plynoucích z ekonomických reforem po roce 1978 se však vytvoření samostatného státu pro ně stalo méně přitažlivým. Tato nová ekonomická politika tudíž přesvědčila značný počet Mongolů žijících v AOVM, že jim jejich integrace v rámci ČLR poskytuje významné výhody.⁹⁷

3.3.4 Současná situace

Ve srovnání s Tibetem a Xinjiangem se může zdát, že Mongolové proti hanizaci a sinizaci nekladou takový odpor. Je to ovlivněno mnoha faktory, jako jsou např. menší význam náboženské odlišnosti, menší vzdálenost od Pekingů než v případě vzdáleného Tibetu a Xinjiangu a nepřítomnost vůdčí osobnosti mongolské menšiny. Existují však mezinárodní organizace zastupující mongolskou menšinu a hájící její práva, jako je např. Inner Mongolian People's party a Southern Mongolian Human Rights Information Centre.⁹⁸

Jedním z důvodů současné nespokojenosti je incident z roku 2011, kdy ve Vnitřním Mongolsku došlo k úmrtí mongolského pastevece sraženého nákladním automobilem těžařské společnosti, který byl řízen Číňanem hanského původu. Tato událost rozpoutala rozsáhlé protesty a demonstrace a vedla rovněž k uzavření škol v této oblasti a zablokování několika mongolských webových stránek.⁹⁹ Podstatnějším důvodem protestů byly však škody způsobené v posledních letech uhelným průmyslem rozvíjejícím se v tomto regionu. Degradace pastvin v důsledku těžby uhlí má značný dopad na tradiční mongolské pastevectví a zemědělství, které je symbolem etnické identity Mongolů.¹⁰⁰

Nejaktuálnějším problémem ve Vnitřním Mongolsku je omezení výuky ve školách v mongolštině. V roce 2020 vypukly v oblastech, kde žijí především Mongolové, velké

⁹⁶ SNEATH, 1994.

⁹⁷ CLARK, 2013.

⁹⁸ HAN, 2011, str. 66.

⁹⁹ Minority Rights Group, 2015.

¹⁰⁰ BARANOVITCH, 2016.

protesty proti záměru čínské vlády postupně nahradit výuku v mongolštině čínštinou. Studenti a jejich rodiče na to zareagovali protesty a bojkotem výuky.¹⁰¹

¹⁰¹ CNN, 2020.

4. Výzkum

V předchozích kapitolách jsem se věnovala teoretickým poznatkům k tématu a krátkému představení historie a etnické identity Tibetanů, Ujgurů a Mongolů. V následující části práce se budu věnovat samotnému výzkumu.

4.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem této práce je zjistit, jak vnímají studenti čínské filologie snahu čínských etnických menšin o dosažení práva na sebeurčení. Dalším cílem je zjistit, kterou menšinu podporují v dosažení tohoto práva nejvíce a proč.

4.2 Metody výzkumu

V této části se věnuji výzkumu na téma „Jak studenti sinologie vnímají právo na sebeurčení vybraných etnických menšin v Číně?“. Pro tuto diplomovou práci jsem si vybrala kvantitativní formu výzkumu, konkrétně anonymní dotazníkové šetření. Tato metoda je vhodná pro zpracování tohoto tématu, jelikož umožňuje rychlý a přehledný sběr dat u většího vzorku respondentů. Respondenti jsou při sběru dat zcela anonymní, což byl zásadní faktor, kvůli kterému jsem si vybrala dotazníkové šetření jako metodu výzkumu. V jedné části výzkumu potřebuji zjistit vědomostní znalosti studentů, a právě díky anonymitě předpokládám větší upřímnost při odpovídání. Další výhodou je možnost vyplnění z pohodlí domova. Vzhledem k tomu, že při dotazníkovém šetření odpovědi nezaznamenává přímo tazatel, může však dojít k nepochopení otázek a respondenti nemusí být vždy upřímní ve svých odpovědích. Aby byly z dotazníku vyloučeny nesrozumitelné otázky, byl před jeho rozesláním proveden předvýzkum.¹⁰²

Pro vytvoření dotazníku a sběr dat jsem zvolila software Google forms, který je určen pro správu průzkumů. Podobných softwarů a internetových portálů pro tvorbu dotazníků a sběr dat je velké množství. Google forms jsem si zvolila hlavně díky jeho snadnému ovládání a přehledně zpracovaným výsledkům.

Dotazník obsahuje 40 otázek, kterými se snažím zjistit znalosti respondentů o daných menšinách, vnímání jejich kulturních rozdílů a jaký mají názor na jejich právo na sebeurčení. V dotazníku se vyskytují jak otázky uzavřené, tak otázky otevřené. Strukturu dotazníku se více věnuji v podkapitole *Charakteristika dotazníku*.

¹⁰² DISMAN, 2002.

Dotazník byl rozeslán individuálně v aplikaci Facebook Messenger studentům, které osobně znám, a vím, že jsou studenty 3. ročníku oboru Čínské filologie. Ostatní studenty jsem dohledala pomocí registrovaných bakalářských prací a emailů. Dotazník jsem také sdílela do skupin na Facebooku, které si studenti jednotlivých ročníků vytvořili. Dotazníky měli studenti přístupné pro vyplnění od 3. 3. do 24. 3. 2022.

Výsledky dotazníku byly zpracovány do tabulek a následně do grafů a dále analyzovány. Potvrzení či vyvrácení hypotéz bylo provedeno u každého respondenta individuálně, aby byl skutečně zjištěn vzájemný vztah mezi dvěma proměnnými.

4.3 Hypotézy výzkumu

Pomocí dotazníku chci potvrdit či vyvrátit dvě hypotézy, které jsem si stanovila před začátkem výzkumu. První hypotéza zní „vnímání čínských etnických menšin souvisí s kulturní odlišností daných menšin od většinové hanské populace. Čím více se podle dotazovaných kulturně odlišují, tím větší mají právo na sebeurčení“. Domnívala jsem se, že kulturní rozdíly budou mít při rozhodování studentů o tom, zda daná menšina má nebo nemá dostatečnou autonomii, největší váhu. Tento můj předpoklad vycházel z toho, že tyto kulturní rozdíly jsou často uváděni v médiích, takže je pravděpodobné, že mají největší vliv na to, jak studenti jednotlivé menšiny vnímají. Druhá hypotéza zní „čím méně informací mají o kulturní identitě dané menšiny, tím méně podporují jejich snahu o sebeurčení“. Při prvotní rešerši českých médií a jejich pokrytí tematiky čínských etnických menšin jsem zaznamenala, že mongolské menšině, až na pár výjimek, není věnována taková pozornost jako tibetské a ujgurské. Proto předpokládám, že informace, které o ni budou studenti mít, nebudou dostačující na to, aby ji podporovali v právu na sebeurčení.

4.3.1 Hypotéza 1

Vnímání čínských etnických menšin souvisí s vnímanou kulturní odlišností daných menšin od většinové hanské populace. Čím více se podle dotazovaných kulturně odlišují, tím větší mají právo na sebeurčení.

4.3.2 Hypotéza 2

Čím méně informací mají o kulturní identitě dané menšiny, tím méně podporují její snahu o sebeurčení.

4.5 Analýza dotazníku

4.5.1 Charakteristika dotazníku

Na začátku dotazníku byl představen autor, uveden název bakalářské práce a krátce popsán účel dotazníku a využití údajů získaným jeho prostřednictvím. Dotazník byl zcela anonymní a jak jsem již zmiňovala, skládal se z 40 otázek. První čtyři otázky, které se netýkají výzkumného problému, slouží k získání údajů o respondentech a ke zjištění, zda navštívili Čínu.

Dále je dotazník rozdělen do tří částí podle etnických menšin (tj. Tibetáné, Ujguři a Mongolové). Každá část se týká jedné menšiny a obsahuje 7 znalostních otázek, z nichž jsou vždy 3 otázky uzavřené, které nabízejí určité varianty odpovědi, a 4 otázky otevřené. Znalostní otázky jsou seřazeny podle obtížnosti a jsou náležitě obodované (viz kapitola *Analýza hypotézy 2*). V každé části dotazníku věnující se jedné z menšin jsou položeny doplňující otázky. Jejich cílem je zjistit, zda respondenti danou menšinu podporují v jejím právu na sebeurčení, zda jsou podle jejich názoru jejich příslušníci již asimilováni s většinovou hanskou populací, a zda mají dostatečný stupeň autonomie.

V další části dotazníku se snažím zjistit, jak respondenti vnímají odlišnost kultur Tibetánů, Ujgurů a Mongolů od většinové hanské populace. Toto jejich vnímání se snažím zjistit pomocí otázek, ve kterých respondenti seřazují menšiny od nejpodobnější po nejméně podobnou Hanům. Poslední dvě otázky dotazníku zjišťují, kterou menšinu podporují v právu na sebeurčení nejvíce a kterou nejméně.

4.5.2 Charakteristika respondentů

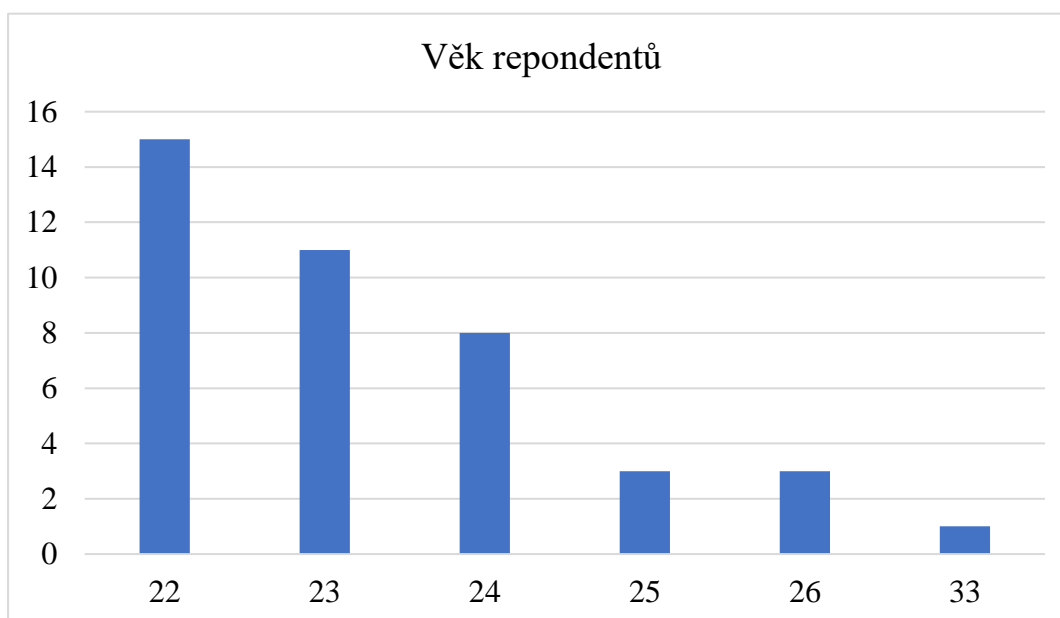
Cílovou skupinou dotazníku byli studenti 3. ročníku bakalářského programu Čínská filologie na Univerzitě Palackého v Olomouci. Do této skupiny jsem zařadila i studenty vyšších ročníků bakalářského studia, kteří z nějakého důvodu své studium prodlužují. Studenty nižších ročníků jsem do tohoto výzkumu nezařadila, jelikož jsem se obávala, že jejich znalosti týkající se čínských etnických menšin nebudou dostačující pro získání plnohodnotných informací.

Celkový počet studentů 3. ročníku oboru Čínská filologie ve školním roce 2022 je 30. Studentů vyšších ročníků oboru Čínská filologie je 40. Na dotazník celkem odpovědělo 45 respondentů, z čehož 27 osob bylo studentů 3. ročníku a 18 osob patřilo ke studentům vyšších ročníků. Studenti obdrželi dotazník (viz Příloha č. 1) s 40 otázkami.

Návratnost u studentů 3. ročníku byla tedy 90 %. U studentů vyšších ročníků byla návratnost pouze 45 %, přesto jsem se je rozhodla do výzkumu zahrnout také. U studentů vyšších ročníků jsem s menší návratností počítala, jelikož bylo velmi obtížné studenty dohledat individuálně, jelikož někteří z nich nemusí již aktivně chodit na žádné přednášky ani nemusí být součástí žádných studentských skupin. Počítala jsem i s jistou neochotou při vyplňování dotazníků, vzhledem k počtu vědomostních otázek, které mohly respondenty do určité míry odradit.

V dotazníku byla zastoupena obě pohlaví v poměru ženy 80 % a muži 20 %. Věk respondentů se pohyboval od 21 let do 33 let. Průměrný věk studentů je 23 let, modus¹⁰³ je 22 let. Věkové zastoupení ukazuje Graf a Tabulka č. 1 umístěné níže.

Graf č. 1 – Věkové rozložení respondentů

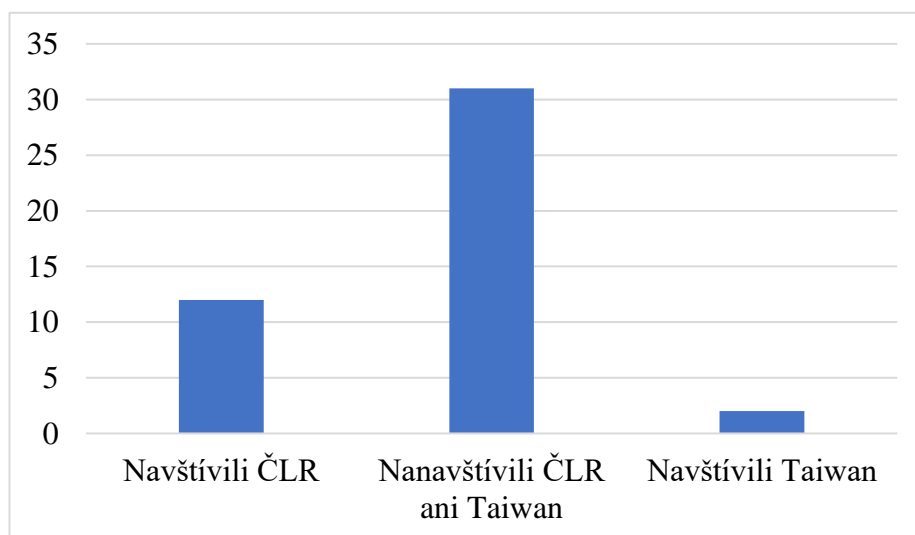
¹⁰³ Hodnota, která má nejčastější výskyt.

Tabulka č. 1 – Věkové rozložení respondentů

Věk	Absolutní četnost
21	4
22	15
23	11
24	8
25	3
26	3
33	1

Dále mě zajímalo, zda studenti navštívili nebo nenavštívili ČLR, případně Taiwan. 31 dotazovaných studentů nikdy nenavštívilo ČLR ani Taiwan, 12 studentů navštívilo pouze ČLR a 2 studenti navštívili pouze Taiwan. Tato otázka však ve finále neměla žádný vliv na potvrzení či vyvrácení hypotéz.

Graf č. 2 – Návštěva ČLR

4.5.3 Analýza hypotézy 1

Cílem první hypotézy bylo zjistit, zda mají vnímané kulturní odlišnosti od hanské většiny vliv na to, jestli studenti podporují či nepodporují dané menšiny v jejich právu na sebeurčení. Tato hypotéza předpokládá, že čím více se podle studentů sinologie daná

menšina kulturně odlišuje od většinové hanské populace, tím větší bude mít právo na sebeurčení.

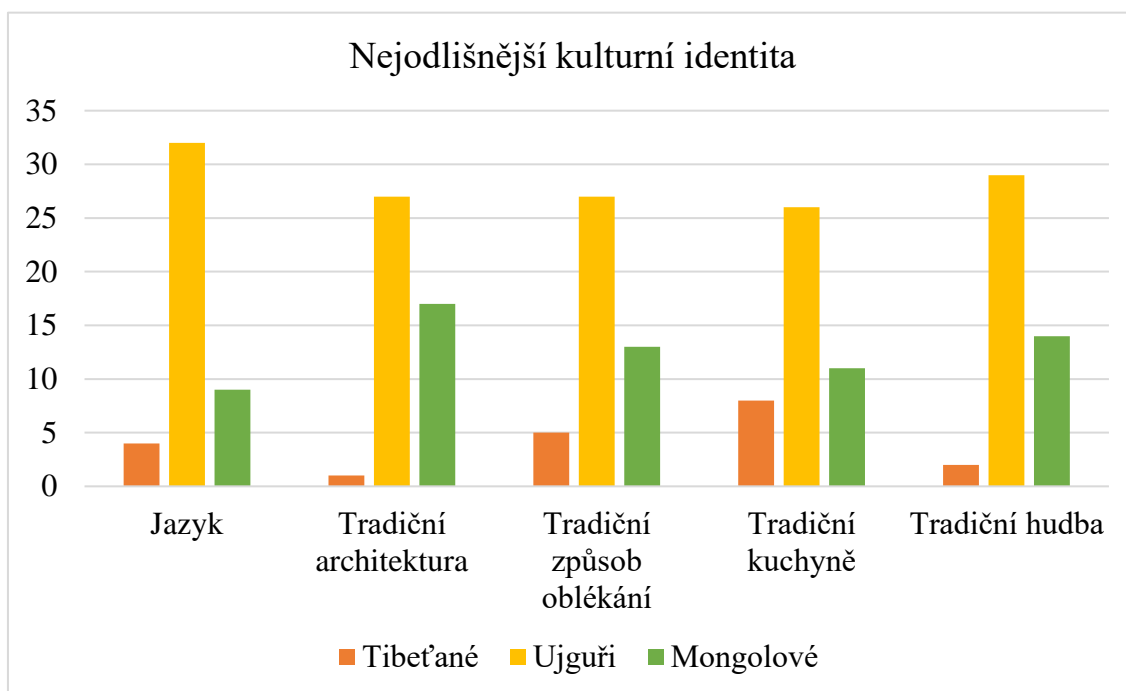
První části hypotézy, tedy zjištění vnímané kulturní odlišnosti menšin od hanské populace, se věnuje skupina otázek č. 32 – č. 36, ve kterých respondenti porovnávají dané menšiny s hanskou populací a seřazují jednotlivé prvky kultury etnických menšin od nejpodobnější po nejméně podobné. Jazyk, který se podle studentů nejvíce liší od čínštiny je ujgurština, označilo ji jako nejodlišnější celkem 32 respondentů. Jako nejodlišnější tradiční architekturu označilo 27 studentů ujgurskou architekturu. V tradičním stylu oblékání se podle respondentů nejvíce odlišují také Ujguři, označilo je tak 27 studentů. Od čínské kuchyně se podle nich nejvíce liší také kuchyně ujgurská, označilo ji jako nejodlišnější 26 studentů. Nejodlišnější tradiční hudba je podle studentů také ujgurská, označilo ji tak 29 z nich.

Abych zjistila, kterou menšinu vnímají studenti jako nejodlišnější, zohlednila jsem nejen to, kterou menšinu označili jako nejodlišnější, ale rovněž i kterou menšinu označili jako do určité míry podobnou a nejpodobnější. Poté jsem u každého respondenta určila, která z daných menšin je podle něj nejodlišnější (viz Tabulka č. 2). Etnická menšina, která byla nejčastěji označena jako nejodlišnější, jsou Ujguři. Celkově byli Ujguři označeni jako nejodlišnější menšina 141krát (62,7 %).

Tabulka č. 2 – Kulturní odlišnost etnických menšin od hanské populace

	Tibeťané	Ujguři	Mongolové
Nejvíce podobní	30	2	13
Do určité míry podobní	13	14	19
Nejméně podobní	2	30	14

Graf č. 3 – Nejodlišnější kulturní identita dle dotazovaných

Otázky č. 39 a č. 40 zjišťují, kterou menšinu studenti sinologie podporují v jejich právu na sebeurčení nejvíce a kterou nejméně. Nejvíce respondentů v tomto právu podporují Ujgury. Ujgury v otázce č. 39, tedy *Která z těchto menšin má podle Vás největší právo na vytvoření vlastního státu?* označilo 23 lidí. Naopak nejméně v tomto právu podporují Mongoly (viz Tabulka č. 3).

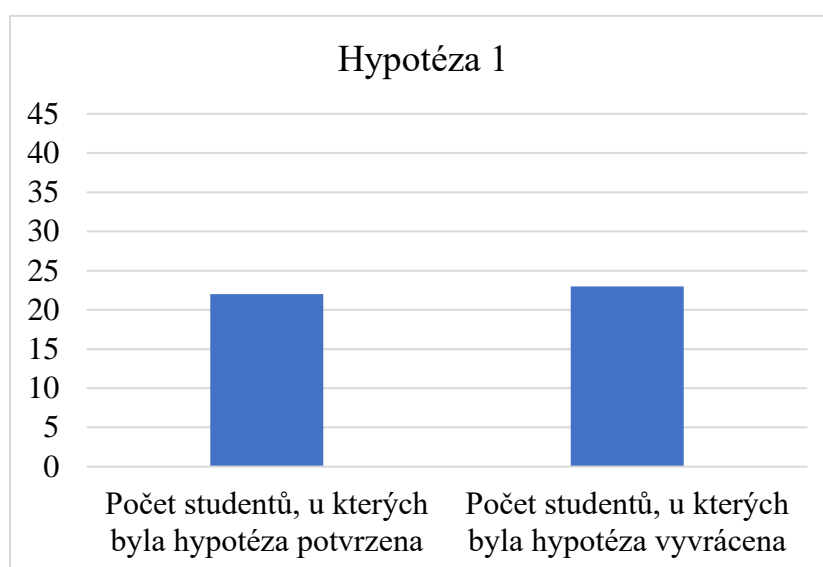
Tabulka č. 3 – Podpora daných menšin

	Tibeťané	Ujguři	Mongolové
Nejvíce podporují	15	23	7
Podporují do určité míry	17	12	16
Nejméně podporují	13	10	22

Ačkoliv se při zběžném pohledu na tabulku č. 2 a tabulku č. 3 může zdát, že hypotéza byla potvrzena, není tomu tak. Přestože nejvíce studentů vnímá Ujgury jako kulturně nejodlišnější menšinu, ne všichni studenti, kteří jí takto vnímají, označili zároveň Ujgury jako menšinu, kterou nejvíce podporují v jejím právu na sebeurčení. U hypotézy 1 totiž zjišťují vzájemný vztah mezi vnímáním kulturních odlišností a podporou v právu na sebeurčení. Proto jsem tento vztah musela zjistit u každého jednotlivého respondenta

zvlášť. Touto metodou jsem zjistila, že z celkového počtu 45 respondentů platí pouze u 22 z nich, že jimi vnímanou nejodlišnější etnickou menšinou je zároveň etnická skupina, kterou nejvíce podporují v jejím právu na sebeurčení. Naopak u 23 studentů platí, že jimi vnímaná nejodlišnější etnická menšina není stejná jako ta, kterou nejvíce podporují v jejím právu na sebeurčení. Z této individuální analýzy na úrovni každého jednotlivého studenta plyne, že hypotéza 1 nebyla potvrzena (viz Graf č. 4).

Graf č. 4 – Výsledky hypotézy 1

Dále mě zajímalo, zda na potvrzení či vyvrácení hypotézy měl vliv ročník studia. U studentů 3. ročníku byla hypotéza 1 vyvrácena, ale pokud by byli zkoumáni pouze studenti vyšších ročníků, hypotéza 1 by nebyla ani potvrzena ani vyvrácena (viz Tabulka č. 4).

Tabulka č. 4 – Srovnání výsledků hypotézy 1 u 3. ročníku a vyšších ročníků

	Studenti 3. ročníku (27 studentů)	Studenti vyšších ročníků (18 studentů)
H1 potvrzena	13	9
H1 vyvrácena	14	9

4.5.4 Analýza hypotézy 2

Cílem druhé hypotézy bylo zjistit, zda množství informací, které studenti o dané menšině mají, má vliv na podporu dané menšiny v jejich právu na sebeurčení. Tato

hypotéza předpokládá, že čím méně informací mají studenti sinologie o kulturní identitě dané menšiny, tím méně podporují její snahu na sebeurčení.

Abych mohla potvrdit či vyvrátit tuto hypotézu, musela jsem vyhodnotit znalosti studentů týkající se Tibetanů, Ujgurů a Mongolů a zjistit, o které menšině mají respondenti nejméně informací. Otázky zjišťující znalosti týkající se Tibetanů jsou v dotazníku uvedeny pod čísly 5–11. Otázky zjišťující znalosti týkající se Ujgurů jsou uvedeny pod čísly 14–20. Otázky zjišťující znalosti týkající se Mongolů jsou uvedeny pod čísly 23–29. Jedná se o otázky vědomostní, na které byla pouze jedna správná odpověď a byly jak otevřené, tak uzavřené. Otázky týkající se každé ze tří menšin byly seřazeny od nejjednodušší po nejtěžší a následně bodově ohodnoceny. Maximální získaný počet bodů je 20 bodů. Po sběru dat jsem porovnávala dosažený počet bodů jednotlivých studentů u každé menšiny a tím jsem zjistila, o které menšině má každý jednotlivý student nejvíce vědomostí. V případě, že se vyskytla situace, kdy dotazovaný získal stejný počet bodů u dvou menšin, považovala jsem za to, že obě tyto menšiny jsou na stejné úrovni.

Test ke zjištění vědomostí o Tibetanech, Ujgurech a Mongolech

Tibetané – celkem 20 bodů

1. Do jaké jazykové skupiny patří tibetština? 1 bod, správná odpověď:
 - a) Sinotibetské jazyky
 - a) Sinotibetské jazyky
 - b) Altajské jazyky
 - c) Indoevropské jazyky
 - d) Sibiřské jazyky
 - e) Turkické jazyky
2. Jak se nazývá původní náboženství Tibetanů? 2 body, správná odpověď:
 - c) Bönismus
 - a) Šamanismus
 - b) Manicheismus
 - c) Bönismus
 - d) Zoroastriánství
3. Co je to campá? 3 body, správná odpověď: a) Tibetský pokrm
 - a) Tibetský pokrm

- b) Tibetský hudební nástroj
 - c) Tibetský svátek
 - d) Tradiční tibetský oděv
4. Jak se jmenuje hlavní město Tibetu (Tibetské autonomní oblasti)? 2 body, správná odpověď: Lhasa
5. Jakým písmem píší Tibetané? 3 body, správná odpověď: Tibetským písmem
6. Jaké náboženství vyznává v současné době většina Tibetanů? 4 body, správná odpověď: Tibetský buddhismus/Lamaismus
7. Kde sídlí současná exilová vláda Tibetu? 5 bodů, správná odpověď: Dharamsala, Indie

Ujguři – celkem 20 bodů

1. Do jaké jazykové skupiny patří ujgurština? 1 bod, správná odpověď:
- e) Turkické jazyky
 - a) Sinotibetské jazyky
 - b) Uralské jazyky
 - c) Indoevropské jazyky
 - d) Sibiřské jazyky
 - e) Turkické jazyky
2. Který jazyk je nejbližší ujgurštině? 2 body, správná odpověď: b) Uzbečtina
- a) Čínština
 - b) Uzbečtina
 - c) Mongolština
 - d) Tibetština
 - e) Turečtina
3. Muslimští Ujgurové jsou: 3 body, správná odpověď: b) Sunnitě
- a) Šíité
 - b) Sunnitě
 - c) Ismailité
4. Jak se jmenuje hlavní město Xinjiangu (Ujgurské autonomní oblasti Xinjiang)? 2 body, správná odpověď: Urumči
5. Jakým písmem píší Ujgurové? 3 body, správná odpověď: Písmem podobnému arabskému písmu

6. Jaké maso je nejtypičtější pro ujjurskou kuchyni? 4 body, správná odpověď:
Skopové/Jehněčí

7. Jak se jinak nazývá území Ujjurska neboli Ujjurské autonomní oblasti
Xinjiang? 5 bodů, správná odpověď: Východní Turkestán

Mongolové – celkem 20 bodů

1. Do jaké jazykové skupiny patří mongolština? 1 bod, správná odpověď:

b) Altajské jazyky

a) Sinotibetské jazyky

b) Altajské jazyky

c) Indoevropské jazyky

d) Sibiřské jazyky

e) Turkické jazyky

2. Jaké jsou tři národní mongolské sporty? 2 body, správná odpověď:

a) Lukostřelba, mongolský zápas, jízda na koni

a) Lukostřelba, mongolský zápas, jízda na koni

b) Fotbal, lukostřelba, lední hokej

c) Lední hokej, lukostřelba, jízda na koni

3. Co je to morin chuur (matouqin)? 3 body, správná odpověď: a) Mongolský
hudební nástroj

a) Mongolský hudební nástroj

b) Mongolský pokrm

c) Mongolská pokrývka hlavy

d) Mongolský festival

4. Jak se jmenuje hlavní město Vnitřního Mongolska (Autonomní oblasti Vnitřní
Mongolsko)? 2 body, správná odpověď: Chöch chot

5. Jakým písmem píší Mongolové žijící ve Vnitřním Mongolsku? 3 body, správná
odpověď: Mongolským písmem

6. Jaký byl příbuzenský vztah mongolského vládce Kublajchána a Čingischána?
4 body, správná odpověď: Kublajchán byl Čingischánův vnuk

7. Co je to kumys? 5 bodů, správná odpověď: Alkoholický nápoj z kvašeného
kobyliho mléka

Vyhodnocení otázek v testu

Otázky s uzavřenou odpovědí měly pouze jednu správnou odpověď a bylo je tedy velmi jednoduché ohodnotit. Níže rozeberu hodnocení několika otázek s otevřenou odpovědí.

Jaké náboženství vyznává v současné době většina Tibetanů?

Jako správnou odpověď na tuto otázku jsem uznala odpověď *tibetský buddhismus* a *lamaismus*, takto odpovědělo pouze 5 studentů. 32 studentů odpovědělo *buddhismus*, za tuto odpověď jsem uznala 2 body ze 4. 8 studentů na tuto otázku neodpovědělo nebo napsalo *nevím*.

Kde sídlí současná exilová vláda Tibetu?

Jako správnou odpověď na tuto otázku jsem uznala odpověď *Dharamsala, Indie*, takto odpovědělo 7 studentů. Pokud studenti napsali pouze *Indie*, uznala jsem 2 body z 5. Takto odpovědělo 17 studentů. 14 studentů odpověď nevěděli. 3 studenti odpověděli *Lhasa*. 2 studenti odpověděli *Evropa*. 1 student odpověděl *Dillí* a 1 student odpověděl *Nepál*.

Jak se jmenuje hlavní město Xinjiangu (Ujgurské autonomní oblasti Xinjiang)?

Jako správnou odpověď na tuto otázku jsem uznala český název města *Urumči* i anglický název *Urumqi*, takto odpovědělo 34 studentů. 9 studentů napsalo *nevím*. 1 student odpověděl *Kašgar* a 1 student odpověděl *Xinjiang*.

Jakým písmem píší Ujgurové?

Jako správnou odpověď na tuto otázku jsem uznala odpověď *verzí arabského písma* nebo *písmo podobnému arabskému písmu*. Takto odpovědělo 8 studentů. Pokud studenti napsali pouze *arabské písmo*, uznala jsem 2 body ze 3. Takto odpovědělo 18 studentů. 9 studentů odpověď nevědělo. 4 studenti odpověděli *latinkou* a 4 studenti odpověděli *ujgurským*. 2 studenti odpověděli *cyrilicí* a 2 studenti odpověděli *čínskými znaky*. 1 student odpověděl *arabština*.

Jaké maso je nejtypičtější pro ujgurskou kuchyni?

Jako správnou odpověď na tuto otázku jsem uznala odpověď jak *jehněčí*, tak *skopové*. Takto odpovědělo 29 studentů. 7 studentů odpověď neznalo. 5 studentů odpovědělo

hovězí. 2 studenti odpověděli *kozí* a 2 studenti odpověděli *kuřecí*. 1 student odpověděl *koňské*.

Jak se jmenuje hlavní město Vnitřního Mongolska (Autonomní oblasti Vnitřní Mongolsko)?

Jako správnou odpověď na tuto otázku jsem uznala český název města *Chöch хот* a anglický název města *Hohhot*. Takto odpovědělo 18 studentů. 19 studentů nevědělo odpověď. 5 studentů odpovědělo *Ulánbátar*. 3 studenti napsali název města výrazně odlišně (*Hochot, Hot hot, Chochot*).

Jakým písmem píší Mongolové žijící ve Vnitřním Mongolsku?

Jako správnou odpověď jsem uznala odpověď *mongolským písmem*. Takto odpovědělo 17 studentů. 2 studenti odpověděli *mongolským a čínským písmem*, jelikož je odpověď napůl správně, za tuto odpověď jsem uznala 1,5 bodu ze 3. 14 studentů odpověď neznalo. 4 studenti odpověděli *čínskými znaky* a 4 studenti odpověděli *latinkou*. 3 studenti odpověděli *cyrilicí*. 2 studenti odpověděli *azbukou*.

Co je to kumys?

Jako správnou odpověď jsem uznala odpověď *alkoholický nápoj z kvašeného kobyliho mléka* a *alkoholický nápoj z fermentovaného kobyliho mléka*. Takto odpověděli 3 studenti. 23 studentů odpověď neznalo. 8 studentů odpovědělo *alkohol* a 8 studentů odpovědělo *koňské mléko*, tyto odpovědi nebyly dostačující, proto jsem je jako správnou odpověď neuznala. 3 studenti odpověděli *pokrm*.

Průměrný počet bodů, kteří studenti získali v testu o Tibeťanech je 10,6 bodů. Průměrný počet bodů u Ujgurů je 11 bodů a průměrný počet bodů u Mongolů je 7,8 (viz Tabulka č. 5).

Tabulka č. 5 – Průměrný počet bodů a medián ze znalostního testu

	Průměrný počet bodů	Medián
Tibeťané	10,6	10,5
Ujguři	11	10
Mongolové	7,8	6

Největší množství informací měli studenti sinologie o Tibeťanech, nejméně naopak o Mongolech (viz Tabulka č. 6).

Tabulka č. 6 – Množství informací o jednotlivých menšinách

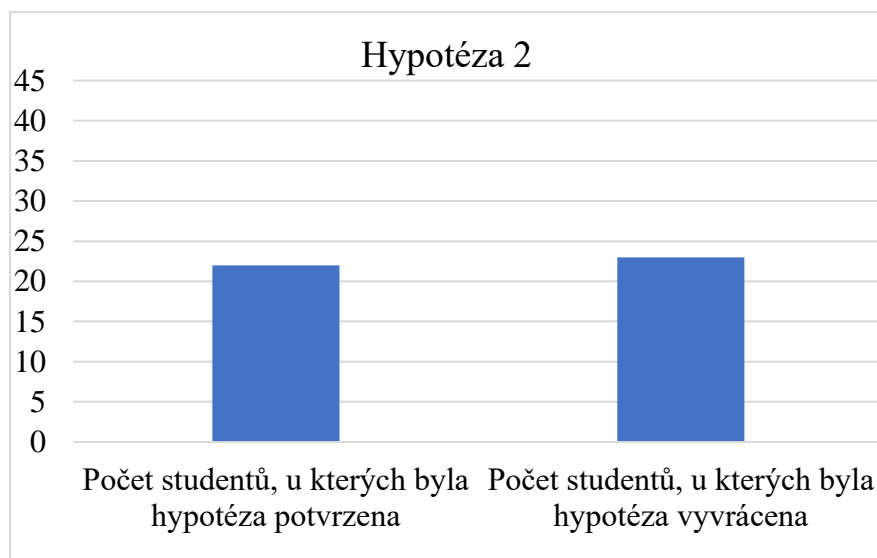
	Tibeťané	Ujguři	Mongolové
Nejvíce informací	22	17	8
Dostačující informace	15	23	15
Nejméně informací	12	26,7	10

Stejně jako u hypotézy 1, otázky č. 39 a č. 40 zjišťují, kterou menšinu studenti sinologie podporují v jejich právu na sebeurčení nejvíce a kterou nejméně. Jak jsem již zmiňovala, nejvíce respondentů v tomto právu podporují Ujgury. Ujgury v otázce č. 39, tedy *Která z těchto menšin má podle Vás největší právo na vytvoření vlastního státu?* označilo 23 lidí. Naopak nejméně v tomto právu podporují Mongoly (viz. Tabulka č. 3).

Ačkoliv se při zběžném pohledu na tabulku č. 6 a tabulku č. 3 může zdát, že hypotéza byla potvrzena, není tomu tak. Přestože nejvíce studentů má nejméně informací o Mongolech, ne všichni z těchto studentů označili zároveň Mongoly jako menšinu, kterou nejméně podporují v jejím právu na sebeurčení. U hypotézy 2 totiž zjišťují vzájemný vztah mezi vědomostními znalostmi a podporou v právu na sebeurčení. Proto tento vztah musím zjistit u každého jednotlivého respondenta zvlášť. Touto metodou jsem zjistila, že z celkového počtu 45 respondentů platí pouze u 22 z nich, že etnická menšina, o které mají nejméně informací, je zároveň etnickou skupinou, kterou nejméně podporují v jejím právu na sebeurčení. Naopak u 23 studentů platí, že etnická menšina, o které mají nejméně informací, není totožná s tou, kterou nejméně podporují v jejím právu na sebeurčení. Z této individuální analýzy na úrovni každého jednotlivého

studenta plyne, že hypotéza 2 nebyla potvrzena. Překvapivě vyšel i u druhé hypotézy úplně stejný výsledek jako u první a výsledky byly velmi vyrovnané (viz Graf č. 5).

Graf č. 5 – Výsledky hypotézy 2

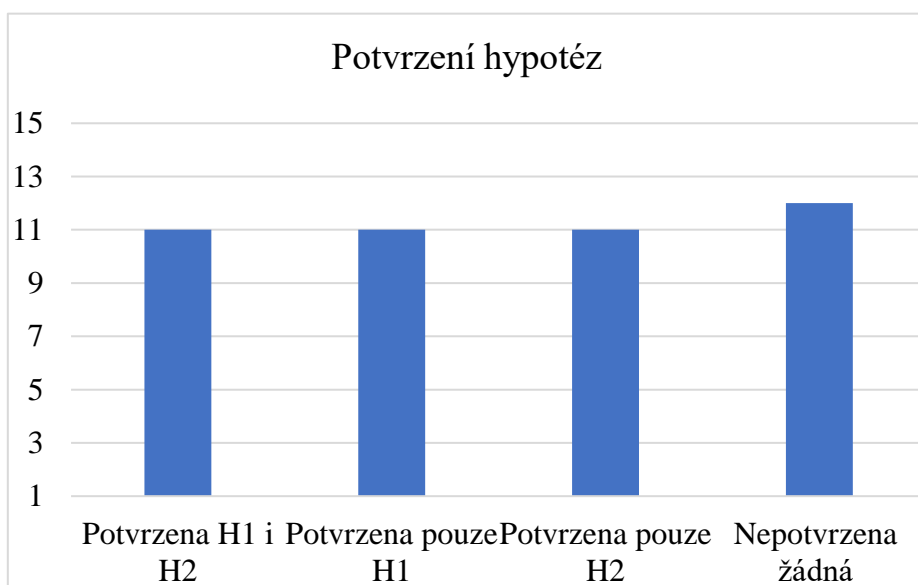
Dále mě zajímalo, zda na potvrzení či vyvrácení hypotézy mělo vliv ročník studia. U studentů 3. ročníku byla hypotéza 2 vyvrácena, ale pokud by byli zkoumáni pouze studenti vyšších ročníků, hypotéza 2 by byla potvrzena (viz Tabulka č. 7).

Tabulka č. 7 – Srovnání výsledků hypotézy 2 u 3. ročníku a vyšších ročníků

	Studenti 3. ročníku (z 27 studentů)	Studenti vyšších ročníků (z 27 studentů)
H2 potvrzena	12	10
H2 vyvrácena	15	8

Počet studentů, u kterých byly potvrzeny obě hypotézy je 11. Počet studentů, u kterých byla potvrzena pouze první hypotéza je 11. Počet studentů, u kterých byla potvrzena pouze druhá hypotéza je 11. Počet studentů, u kterých nebyla potvrzena žádná hypotéza je 12.

Graf č. 6 – Potvrzení či vyvrácení hypotéz 1 a 2

4.5.5 Analýza doplňujících otázek

Následující otázky zjišťovaly, jaký mají podle studentů jednotlivé menšiny stupeň autonomie a zda jsou již asimilovány s hanskou většinovou populací.

Z otázky č. 12 a č. 13 vyplývá, že si 41 studentů domnívá, že Tibeťané nemají dostačující stupeň autonomie, pouze 27 studentů si ale myslí, že by Tibet měl mít svůj vlastní stát. 26 studentů se domnívá, že Tibeťané nemají dostatečný stupeň autonomie a měli by mít právo na vytvoření vlastního státu. 15 studentů se domnívá, že Tibeťané nemají dostatečný stupeň autonomie, přesto by ale podle nich Tibet neměl mít vlastní stát. 3 studenti si myslí, že Tibeťané mají dostatečný stupeň autonomie a neměli by mít vlastní stát nezávislý na ČLR. 1 student si myslí, že Tibeťané mají dostatečný stupeň autonomie, ale měli by mít svůj vlastní stát (viz Tabulka č. 8).

Tabulka č. 8 – Tibeťané

	Ano	Ne
Mají dostatečný stupeň autonomie	4	41
Měli by mít svůj vlastní stát	27	18

Z otázky č. 21 a č. 22 vyplývá, že 41 studentů se domnívá, že Ujguři nemají dostatečný stupeň autonomie, ale pouze 27 studentů se domnívá, že by oblast Xinjiang měla mít vlastní samostatný stát. 27 studentů se domnívá, že Ujguři nemají dostatečný

stupeň autonomie a měli by mít svůj vlastní nezávislý stát. 14 studentů se domnívá, že Ujguři nemají dostatečný stupeň autonomie, ale i přesto by neměli mít svůj vlastní stát. 3 studenti si myslí, že Ujguři mají dostatečný stupeň autonomie a tudíž by neměli mít vlastní stát. Pouze 1 student si myslí, že Ujguři mají dostatečný stupeň autonomie, ale přesto by oblast Xinjiang měla mít vlastní stát (viz Tabulka č. 9).

Tabulka č. 9 – Ujguři

	Ano	Ne
Mají dostatečný stupeň autonomie	4	41
Měli by mít svůj vlastní stát	27	18

Z otázky č. 30 a č. 31 vyplývá, že 28 studentů se domnívá, že Mongolové nemají dostatečný stupeň autonomie, ale pouze 3 z těchto studentů si myslí, že by oblast Vnitřního Mongolska měla mít svůj vlastní stát. U otázky č. 31 *Myslíte si, že by Vnitřní Mongolsko (Autonomní oblast Vnitřního Mongolska) mělo tvořit vlastní stát?* jsem kromě možností *Ano* a *Ne* přidala možnost *Spojit se s již existujícím státem Mongolsko*. 20 studentů se domnívá, že Mongolové žijící v ČLR nemají dostatečný stupeň autonomie a měli by se spojit s již existujícím státem Mongolsko. 11 studentů se domnívá, že Mongolové mají dostatečný stupeň autonomie a nemají právo na svůj vlastní stát ani na spojení s již existujícím Mongolskem. 6 studentů se domnívá, že Mongolové nemají dostačující stupeň autonomie, ale přesto by neměli mít vlastní stát. 5 studentů se domnívá, že Mongolové mají dostatečný stupeň autonomie, ale měli by se spojit s již existujícím státem Mongolsko. 3 studenti si myslí, že Mongolové nemají dostatečný stupeň autonomie a měli by mít svůj vlastní stát (viz Tabulka č. 10).

Tabulka č. 10 – Mongolové

	Ano	Ne	Spojit se s Mongolskem
Mají dostatečný stupeň autonomie	17	28	
Měli by tvořit svůj vlastní stát	3	17	25

Podle tabulek č. 8, č. 9 a č. 10 se nejvíce studentů domnívá, že menšina, která nemá dostatečný stupeň autonomie a měla by tvořit svůj vlastní samostatný stát, jsou Ujguři. Stejný výsledek vyšel i na základě vyhodnocení otázek č. 39 a č. 40, které byly použity

k vyvrácení hypotézy 1 a hypotézy 2, kde nejvíce studentů označilo Ujgury jako menšinu, která má největší právo na vytvoření vlastního státu. Tyto výsledky jsou porovnány v Tabulce č. 11.

Tabulka č. 11 – Porovnání výsledku z Tabulek č. 8 – č. 10 s výsledky z Tabulky č. 3

	Tibeťané	Ujguři	Mongolové
Nemají dostatečný stupeň autonomie.	26	27	3
Mají největší právo na sebeurčení.	15	23	7

Podle otázky č. 37 si většina studentů myslí, že si svou kulturní identitu nejvíce zachovávají Ujguři. Toto zjištění souhlasí s výsledkem z otázek č. 32 – č. 36, které byly použity k vyvrácení první hypotézy, ze kterého vyplývá, že Ujgurové jsou kulturně nejodlišnější od většinové hanské populace. Tyto výsledky jsou porovnány v Tabulce č. 12.

Tabulka č. 12 – Porovnání výsledků z otázky č. 37 a otázek č. 32 – č. 36

	Tibeťané	Ujguři	Mongolové
Nejvíce zachovává svou kulturní identitu	14	21	10
Kulturně nejodlišnější od hanské většiny	2	30	14

5. Diskuse

Při prvním pohledu na výsledky dotazníku zjistíme, že studenti vnímají jako nejodlišnější menšinu Ujgury a že Ujgury také nejvíce podporují v jejich právu na sebeurčení. Tento výsledek je pravdivý, neznamená to ale, že studenti, kteří označili Ujgury jako nejodlišnější menšinu, jsou stejní studenti, kteří Ujgury označili jako menšinu, kterou nejvíce podporují. Nezkoumala jsem totiž pouze kterou menšinu vnímají jako nejodlišnější a kterou menšinu nejvíce podporují, nýbrž vztah mezi těmito dvěma proměnnými u každého jednotlivého studenta s cílem přesně zjistit vzájemný vztah mezi kulturní odlišností a vlivem na podporu menšin v právu na sebeurčení. Z 30 respondentů, kteří označili Ujgury jako nejodlišnější, je pouze 18 označilo zároveň jako menšinu, kterou nejvíce podporují. Z 14 respondentů, kteří označili Mongoly jako nejodlišnější menšinu, ji pouze 2 studenti zároveň označili jako menšinu, kterou nejvíce podporují v jejím právu na sebeurčení. Pouze u tibetské menšiny všichni studenti, kteří ji označili jako nejodlišnější ji zároveň označili jako tu, kterou nejvíce podporují, tj. 2 respondenti označili Tibeťany jako nejodlišnější a zároveň je označili za menšinu, kterou nejvíce podporují. Tímto procesem jsem se dostala k výsledku, že hypotéza 1 byla potvrzena pouze u 22 studentů a vyvrácena u 23 studentů.

Stejný výsledek jsem obdržela při podrobnějším zkoumání individuálních odpovědí zjišťujících hypotézu 2. Studenti mají sice nejméně informací o Mongolech a nejméně podporují mongolskou menšinu, to ale neznamená, že studenti, kteří o Mongolech mají nejméně informací, jsou stejní studenti, kteří je nejméně podporují v právu na sebeurčení. Nezjišťovala jsem pouze o které menšině mají studenti nejméně informací a kterou menšinu nejméně podporují v jejím právu na sebeurčení, nýbrž vzájemný vztah mezi těmito dvěma proměnnými. Mým cílem je tedy stanovit, jak ovlivňuje množství znalostí studentů jejich podporu v právu na sebeurčení daných menšin. Z 29 studentů, kteří měli o Mongolech nejméně informací, je pouze 15 z nich zároveň označilo jako menšinu, kterou nejméně podporují v jejich právu na sebeurčení. Z 10 studentů, kteří měli nejméně informací o Ujgurech, pouze 2 z nich zároveň Ujgury nejméně podporovali v jejich právu na sebeurčení. Z 12 studentů, kteří měli nejméně informací o Tibeťanech, je pouze 2 z nich zároveň označilo jako menšinu, kterou nejméně podporují v právu na sebeurčení. Tímto procesem jsem se dostala k výsledku, že hypotéza 2 byla potvrzena pouze u 22 studentů a vyvrácena u 23 studentů.

Tyto výsledky bych nezjistila, pokud bych podrobně nezkoumala jednotlivě odpovědi každého respondenta zvlášť. Z těchto velmi vyrovnaných výsledků vyplývá, že jak kulturní odlišnosti, tak znalosti o dané menšině mají určitý vliv na podporu studentů, pokud jde o práva na sebeurčení menšin. Mezi další faktory pro jejich rozhodování mohou patřit zprávy v médiích. Je proto např. možné, že někteří studenti vnímají rozdíly v mongolské kultuře jako nejodlišnější, ale přesto ji neoznačili jako menšinu, kterou nejvíce podporují v jejím právu na sebeurčení, jelikož česká a světová média o mongolské menšině v Číně téměř neinformují.

Zajímavé byly také výsledky analýzy doplňujících otázek, pomocí kterých jsem zjistila, že i přesto, že naprostá většina respondentů se domnívá, že Tibeťané a Ujguri nemají dostatečnou autonomii, nesouhlasí s tím, že by tyto menšiny měly tvořit vlastní stát. Jak u Ujgurů, tak u Tibeťanů se pouze 27 ze 41 studentů, kteří odpověděli, že nemají dostatečnou autonomii, domnívá, že by tyto menšiny měly tvořit samostatný stát. Z těchto výsledků vyplývá, že někteří studenti nepovažují za nutné oddělení se od ČLR a vytvoření samostatného státu, ale domnívají se, že by menšinám pomohlo zlepšení situace ohledně jejich autonomie. Mohou mít např. na mysli zlepšení situace v oblasti lidských práv, používání jazyka menšin v každodenním životě nebo svobodu náboženského vyznání. Tyto výsledky mají rovněž vazbu na aktuální situaci v daných oblastech. Odpovědi respondentů by se v budoucnu mohly lišit v závislosti na tom, jak se tam bude vyvíjet situace týkající se lidských práv a jak by byly tyto skutečnosti prezentovány v médiích.

6. Závěr

V této kapitole jsou shrnuty výsledky výzkumu a je zhodnoceno naplnění cílů práce.

Tato práce se zabývala problematikou etnických menšin v Číně a jejich právem na sebeurčení z pohledu studentů 3. a vyššího ročníku oboru Čínské filologie Univerzity Palackého v Olomouci. Téma čínských etnických menšin je velmi kontroverzní a názory studentů a jejich podpora jednotlivých menšin se mohou velmi lišit, jak bylo potvrzeno i v této práci.

Teoretická část se věnovala vytyčení základních pojmů jako etnicita, etnická identita, etnická menšina a právo na sebeurčení, které bylo nezbytné zmínit k porozumění tématu. Dále byla krátce představena historie a etnická identita tří čínských menšin, kterými jsem se v této práci zabývala, tj. Tibetanů, Ujgurů a Mongolů.

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jak studenti sinologie vnímají čínské etnické menšiny a jejich právo na sebeurčení, a dále zjistit, kterou z menšin v tomto právu podporují nejvíce a proč. Pro tento výzkum byla zvolena metoda dotazníkového šetření, na základě získaných dat byla poté provedena analýza odpovědí. Pro přehlednější orientaci byly k zpracování dat využity tabulky a grafy, doplněny výkladem.

Pomocí stanovení dvou hypotéz jsem se snažila zjistit, zda má kulturní odlišnost od většinové hanské populace a množství informací o dané menšině vliv na to, jak studenti jednotlivé menšiny podporují či nepodporují v jejich právu na sebeurčení. Pomocí dotazníku bylo možné shromáždit data, kterými jsem obě hypotézy vyvrátila. Výsledky byly ale velmi vyrovnané u obou hypotéz, jelikož se téměř u poloviny studentů hypotézy potvrdily. Z výzkumu vyplynulo, že i přesto, že kulturní odlišnosti a množství informací o daných menšinách mají vliv na některé ze studentů, rozhodně to není pravidlem. Můžeme tedy konstatovat, že kulturní odlišnosti a vědomosti o dané menšině mají určitý vliv na podporu jejich práva na sebeurčení, nejsou však hlavními faktory při rozhodování. Díky doplňujícím otázkám, bylo zjištěno, že ročník studentů byl jeden z faktorů, který měl vliv na potvrzení či vyvrácení hypotézy. U studentů vyššího ročníku, byla hypotéza 2 potvrzena. Tito studenti tedy nejméně podporují ty menšiny, o kterých mají nejméně informací. Otázkou ale zůstává, co je hlavním důvodem ostatních studentů k podpoře čínských menšin a jejich práva na sebeurčení.

Dále bylo zjištěno, že studenti mají nejméně informací o Mongolech, přičemž se domnívají, že nejodlišnější od Hanů jsou Ujguři. Nejvíce v právu na sebeurčení podporují Ujgury.

Uvědomuji si, že tento vzorek není reprezentativní pro všechny studenty sinologie. Přesto se však domnívám, že tento výzkum poskytl představu o názorech studentů sinologie na Univerzitě Palackého v Olomouci týkajících se práva na sebeurčení Tibetanů, Ujgurů a Mongolů.

Resumé

This thesis presents three selected ethnic minorities, that for historical and cultural reasons, are the most pronounced in their quest for self-determination: the Tibetans, the Uyghurs and the Mongols. The main purpose of this thesis is to find out what the students of Chinese philology at Palacký University in Olomouc think about the right to self-determination of these ethnic minorities. A further purpose is to find out which minority they think has the greatest right to self-determination and why. The theoretical part focuses on defining basic concepts related to this topic, such as the concept of ethnicity and the right to self-determination. It also includes a brief introduction to the history and culture of these three minorities. In fact, their historical development and cultural differences may have the greatest influence on students' views and perceptions of these minorities. The practical part of the study adopts the quantitative research method. Based on primary and secondary sources, two hypotheses are established. The first is that the perception of China's ethnic minorities is related to the cultural differences of the minorities in question from the majority Han population. According to the respondents, the more culturally different they are, the greater their right to self-determination. The second hypothesis is that the less information the respondents have about the cultural identity of a given minority, the less supportive they are of the minority's quest for self-determination. Finally, a questionnaire is designed and the responses are analyzed.

Key words

ethnic minorities, ethnicity, Tibetans, Uyghurs, Mongols, right to self-determination, questionnaire

Seznam literatury

AYOUFU, Ayixiamuguli, Degang YANG a Dilshat YIMIT. Uyghur food culture. *Asia Pacific Journal of Clinical Nutrition* [online]. 2017, 764-768 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: doi: <http://dx.doi.org/10.6133/apjcn.042016.12>

BARANOVITCH, Nimrod. The 2011 Protests in Inner Mongolia: An Ethno-environmental Perspective. *The China Quarterly*, 2016, 225, 214-233, [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: doi:10.1017/S0305741015001642

BERREMAN, Gerald D. Race, Caste, and Other Invidious Distinctions in Social Stratification. *Race* [online]. 1972, 13(4) [cit. 2022-04-18]. ISSN 0033-7277. Dostupné z: doi:10.1177/030639687201300401

BEYER, Stephan V. *The Classical Tibetan Language* [online]. State University of New York Press, 1992 [cit. 2022-03-16]. ISBN 9780585086903.

BHOPAL, R. Glossary of terms relating to ethnicity and race: for reflection and debate. *Journal of Epidemiology & Community Health* [online]. 2004 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: doi: <http://dx.doi.org/10.1136/jech.2003.013466>

Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Mongol". *Encyclopedia Britannica*, [online]. 2019, [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Mongol>.

CARTWRIGHT, Mark. Religion in the Mongol Empire. *World History Encyclopedia* [online]. 2019 [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/article/1469/religion-in-the-mongol-empire/>

CLARK, Michael. Ethnic Separatism in the People's Republic of China History: Causes and Contemporary Challenges. *European Journal of East Asian Studies*. [online]. 2013, 12(1), 109–133. ISSN 1570-0615. Dostupné z: <https://doi.org/10.1163/15700615-13120108>

DAVIS, Elizabeth Van Wie. Uyghur Muslim Ethnic Separatism in Xinjiang, China. *Asian Affairs: An American Review* [online]. 2008, (35) [cit. 2022-02-02]. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.3200/AAFS.35.1.15-30>

DILLON, Michael. A Uighurs' History of China: The repression in China's Xinjiang region has deep historical roots. *History Today* [online]. 2020, 1(70) [cit. 2022-02-02].

Dostupné z: <https://www.historytoday.com/archive/behind-times/uyghurs%E2%80%99-history-china>

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002.

DWYER, Arienne M. D. *The Xinjiang Conflict: Uyghur Identity, Language Policy, and Political Discourse* [online]. East-West Center, 2005 [cit. 2022-02-01]

ELKIN, Adila. Locally modern, globally Uyghur: geography, identity and consumer culture in contemporary Xinjiang. *Central Asian Survey* [online]. Routledge, 2009, 417-428 [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: doi:10.1080/02634930903577169

ERCILASUN, Güljanat Kurmangaliyeva a Konuralp ERCILASUN. *The Uyghur Community: Diaspora, Identity and Geopolitics* [online]. Springer, 2017 [cit. 2022-03-02]. ISBN 978-1-137-52297-9.

ERIKSEN, Thomas Hylland. *Antropologie multikulturních společností: rozumět identitě*. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-925-2.

ERIKSEN, Thomas Hylland. *Etnicita a nacionalismus: Antropologické perspektivy*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2012. ISBN 978-80-7419-053-7.

FINLEY, Joanne Smith. *The art of symbolic resistance: Uyghur Identities and Uyghur-Han Relations in Contemporary Xinjiang* [online]. Brill, 2013 [cit. 2022-03-02]. ISBN 978-90-04-25678-1.

GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0807-1.

GILES, Howard a Tenzin DORJEE. Cultural Identity in Tibetan Diasporas. *Journal of Multilingual and Multicultural Development* [online]. 2005 [cit. 2022-02-26]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01434630508668401>

Glimpses on History of Tibet, *Central Tibetan Administration*. [online]. India: Information Office, Central Tibetan Secretariat, 1985 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: <https://tibet.net/about-tibet/glimpses-on-history-of-tibet/>

GOLDSTEIN, Melvyn C. a Matthew KAPSTEIN. *Buddhism in Contemporary Tibet: Religious Revival and Cultural Identity*. Motilal Banarsidass Publishing House, 1999. ISBN 978-81-208-1623-7.

GRACEFFO, Antonio. China's Crackdown on Mongolian Culture. *The Diplomat* [online]. 2020 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2020/09/chinas-crackdown-on-mongolian-culture/>

HAN, Enze. The dog that hasn't barked: assimilation and resistance in Inner Mongolia, China. *Asian Ethnicity* [online]. 2011, 55-75 [cit. 2022-03-03]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/14631369.2011.538223>

HARRELL, Stevan. *Cultural Encounters on China's Ethnic Frontiers* [online]. Seattle: University of Washington Press, 1996 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/natl-ebooks/detail.action?docID=3444507>

HIRT, Tomáš. *Přehled nejasností spjatých s konceptem etnicity v perspektivě post-barthovských přístupů* [online]. AntropoWeb, 2007 [cit. 2022-02-24]. ISSN 1801-8807. Dostupné z: http://www.antropoweb.cz/webzin/achive_old/webzin_2-3_2007/AntropoWEBZIN%202-3_2007.pdf

HORÁLEK, Adam, Tři přístupy k pupkům národů. Primordialisticko-modernistický diskurz prizmatem aktivity a objektivit etnicity. Horálek, Adam. *Český lid: Etnologický časopis* 99, č. 1, (2012).

How China's new language policy sparked rare backlash in Inner Mongolia. *CNN* [online]. 2020, [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2020/09/05/asia/china-inner-mongolia-intl-hnk-dst/index.html>

China - World Directory of Minorities & Indigenous Peoples, [online]. 2015, *Minority Rights Group*. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://minorityrights.org/country/china/>

China: Free Xinjiang 'Political Education' Detainees: Muslim Minorities Held for Months in Unlawful Facilities. *Minority Rights Watch* [online]. 2017 [cit. 2022-02-02]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2017/09/10/china-free-xinjiang-political-education-detainees>

JAKOUBEK, Marek. *Teorie etnicity: Čítanka textů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2016. ISBN 978-80-7419-185-5.

KAMALOV, Albet. Uyghur Historiography. *Oxford Research Encyclopedia of Asian History* [online]. 2021 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190277727.013.637>

KAMBERI, Dolkun. *Uyghurs and Uyghur Identity* [online]. Radio Free Asia, 2015 [cit. 2022-02-01].

KOLMAŠ, Josef. *Stručná historie států: Tibet*. Praha: Libri, 2011. ISBN 978-80-7277-483-8.

LAMBERT, Tim. A BRIEF HISTORY OF TIBET, 2020. Local Histories. [cit. 2022 02-01]. Dostupné z: <https://localhistories.org/a-brief-history-of-tibet/>

Main Data of the Seventh National Population Census. [online]. National Bureau of Statistics of China, 2021, [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: http://www.stats.gov.cn/english/PressRelease/202105/t20210510_1817185.html

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech [online]. [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/usmrceni-hranice/pakt.pdf>

MILLWARD, James. *Eurasian Crossroads: A History of Xinjiang, Revised and Updated*. Columbia University Press, 2021.

Mongols Minority Rights Group, [online], 2015. Dostupné z: <https://minorityrights.org/minorities/mongols/>

NARANGO, Li, Journal, T.A.P., Nationalism and Globalization on the Inner Mongolia Frontier: The Commercialization of a Tamed Ethnicity [online]. *The Asia-Pacific Journal: Japan Focus*. [cit. 2022-02-02]. Dostupné z: <https://apjif.org/-Li-Narango/2575/article.html>

OBYVATELSTVO A ETNICKÉ SKUPINY. *Velvyslanectví Čínské lidové republiky v České republice* [online]. 2008 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: http://www.chinaembassy.cz/cze/zgsk/200406/t20040602_2637843.htm

OLSON, Fanny. *Uyghur Identity: Contestation and Construction of Identity in a Conflict Setting*. 2015. Magisterská diplomová práce. University of Gothenburg. Vedoucí práce Camilla Orjuela.

ONGMO, Sonam a Saglar BOUGDAEVA. Why the World Should Care About Language in Inner Mongolia. *The Diplomat* [online]. 2020 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2020/10/why-the-world-should-care-about-language-in-inner-mongolia/>

Pražský model Spojených národů. *Právo národa na sebeurčení* [online]. Asociace pro mezinárodní otázky, 2010 [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Pr%C3%A1vo-n%C3%A1roda-na-sebeur%C4%8Den%C3%AD-GA.pdf>

PUNCH, Keith F. *Základy kvantitativního šetření: Praktická příručka pro studenty*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-381-9.

RICHARDSON, Hugh E., WYLIE, Turrell V. , SHAKABPA, Tsepon W.D. a FALKENHEIM, Victor C.. "Tibet". *Encyclopedia Britannica*, 2020, [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Tibet>.

Scattered Among the Himalaya, Glimpses of a Changing Tibet - The New York Times [online], [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2021/07/12/travel/tibetan-culture.html>

SNEATH, David. The impact of the Cultural Revolution in China on the Mongolians of Inner Mongolia. *Modern Asian Studies*, 1994, [cit. 2022-02-03].

TEUFEL, June Dreyer. China's Vulnerability to Minority Separatism. *Asian Affairs: An American Review* [online]. 2005, 32(2), 69-86 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: doi:10.3200/AAFS.32.2.69-86

Tibet nikdy nebyl součástí Číny: ale řešení může přinést politika střední cesty. Dharamsala: Úřad pro informace a mezinárodní vztahy (DIIR), Ústřední tibetské správy, 2021. ISBN 978-93-82205-14-2.

UNPO: Self-determination [online]. 2017, [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: <https://unpo.org/article/4957>

WILLIAMS, Dee Mack. *Beyond Great Walls: Environment, Identity, and Development on the Chinese Grasslands of Inner Mongolia* [online]. Stanford University Press, 2002 [cit. 2022-03-03]. ISBN 0-8047-4278-2. Dostupné z: <http://faculty.washington.edu/stevehar/Williams4.pdf>

WIRTH, Luis. Morale and minority groups. *American Journal of Sociology* [online]. University of Chicago Press, 1941, 3(47), 415–433 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2769291>

XU, Vicky Xiuzhong, et al. Uyghurs for sale. *Australian Strategic Policy Institute*, 2020, 1.

YUAN, Haiwang. Chinese ethnicities and their culture: An overview. 2008.

Zhonghua renmin gongheguo minzu quyū zizhi fa 中华人民共和国民族区域自治法 (Zákon Čínské lidové republiky o regionální etnické autonomii). *Zhongguo zhengfu menhu wangzhan*. [online]. 2005 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: http://www.gov.cn/test/2005-07/29/content_18338.htm

Zhonghua renmin gongheguo xianfa 中华人民共和国宪法 (Ústava Čínské lidové republiky). *Zhongguo renmin gongheguo zhongyang renmin zhengfu* [online]. 2018 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: http://www.gov.cn/guoqing/2018-03/22/content_5276318.htm

ŽAGABPA, Wangchug Dedän. *Dějiny Tibetu*. Praha: Lidové noviny, 2000. ISBN 80 7106-410-6.

Seznam příloh

Dotazník

Dotazník „Jak studenti sinologie vnímají právo na sebeurčení vybraných etnických menšin v Číně?“

Dobrý den,

jmenuji se Eliška Suchá a jsem studentkou oboru Čínská filologie na Univerzitě Palackého v Olomouci. Chtěla bych Vás touto cestou požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník se týká výzkumu na téma vnímání etnických menšin v Číně. Data budou využity pro praktickou část v mé diplomové práci.

Vyplnění dotazníku Vám zabere pár minut. Informace jsou anonymní a budou použity pouze pro účely tohoto výzkumu. Výzkum je určen pouze pro studenty posledního a vyššího ročníku oboru Čínské filologie na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Děkuji všem, kteří se rozhodnou věnovat několik minut vyplnění dotazníku, za jejich ochotu a čas.

1. Pohlaví
 - a) Žena
 - b) Muž
2. Věk
3. V jakém ročníku studujete?
 - a) 3. ročník

- b) Vyšší než 3. ročník
4. Navštívil(a) jste již Čínu?
- a) Ano
- b) Ne
- c) Navštívil(a) jsem Tchaj-wan
5. Do jaké jazykové skupiny patří tibetština?
- a) Sinotibetské jazyky
- b) Altajské jazyky
- c) Indoevropské jazyky
- d) Sibiřské jazyky
- e) Turkické jazyky
6. Jak se nazývá původní náboženství Tibetanů?
- e) Šamanismus
- f) Manicheismus
- g) Bönismus
- h) Zoroastriánství
7. Co je to campá?
- e) Tibetský pokrm
- f) Tibetský hudební nástroj
- g) Tibetský svátek
- h) Tradiční tibetský oděv
8. Jak se jmenuje hlavní město Tibetu (Tibetské autonomní oblasti)?
9. Jakým písmem píšou Tibetané?
10. Jaké náboženství vyznává v současné době většina Tibetanů?
11. Kde sídlí současná exilová vláda Tibetu?
12. Myslíte si, že má Tibet dostatečný stupeň autonomie?
- a) Ano
- b) Ne
13. Myslíte si, že by Tibet (Tibetská autonomní oblast) měl tvořit vlastní stát?
- a) Ano
- b) Ne
14. Do jaké jazykové skupiny patří ujgurština?
- f) Sinotibetské jazyky
- g) Uralské jazyky

- h) Indoevropské jazyky
 - i) Sibiřské jazyky
 - j) Turkické jazyky
15. Který jazyk je nejbližší ujurštině?
- f) Čínština
 - g) Uzbečtina
 - h) Mongolština
 - i) Tibetština
 - j) Turečtina
16. Muslimští Ujgurové jsou:
- d) Šiité
 - e) Sunnité
 - f) Ismailité
17. Jak se jmenuje hlavní město Xinjiangu (Ujgurské autonomní oblasti Xinjiang)?
18. Jakým písmem píší Ujgurové?
19. Jaké maso je nejtypičtější pro ujurskou kuchyni?
20. Jak se jinak nazývá území Ujgurska neboli Ujgurské autonomní oblasti Xinjiang?
21. Mají podle Vás Ujguři dostačující míru autonomie?
- a) Ano
 - b) Ne
22. Myslíte si, že by Xinjiang (Ujgurská autonomní oblast) měl tvořit vlastní stát?
- a) Ano
 - b) Ne
23. Do jaké jazykové skupiny patří mongolština?
- a) Sinotibetské jazyky
 - b) Altajské jazyky
 - c) Indoevropské jazyky
 - d) Sibiřské jazyky
 - e) Turkické jazyky
24. Jaké jsou tři národní mongolské sporty?
- a) Lukostřelba, mongolský zápas, jízda na koni
 - b) Fotbal, lukostřelba, lední hokej
 - c) Lední hokej, lukostřelba, jízda na koni

25. Co je to morin chuur (matouqin)?
- Mongolský hudební nástroj
 - Mongolský pokrm
 - Mongolská pokrývka hlavy
 - Mongolský festival
26. Jak se jmenuje hlavní město Vnitřního Mongolska (Autonomní oblasti Vnitřní Mongolsko)?
27. Jakým písmem píší Mongolové žijící ve Vnitřním Mongolsku?
28. Jaký byl příbuzenský vztah mongolského vládce Kublajchána a Čingischána?
29. Co je to kumys?
30. Mají podle Vás Mongolové dostačující míru autonomie?
- Ano
 - Ne
31. Myslíte si, že by Vnitřní Mongolsko (Autonomní oblast Vnitřní Mongolsko) mělo tvořit vlastní stát, popřípadě se spojit s již existujícím státem Mongolsko?
- Ano, mělo by tvořit vlastní stát
 - Mělo by se spojit s již existujícím státem Mongolsko
 - Ne
32. Který jazyk je podle Vás nejpodobnější čínštině? Seřad'te od nejpodobnějšího po nejméně podobný.
- tibetština, Ujgurština, mongolština
33. Která tradiční architektura je podle Vás nejpodobnější čínské architektuře? Seřad'te od nejpodobnější po nejméně podobnou.
- tibetská architektura, ujgurská architektura, mongolská architektura
34. Který tradiční způsob oblékání je podle Vás nejpodobnější čínskému tradičnímu způsobu oblékání? Seřad'te od nejpodobnějšího po nejméně podobný.
- tibetský tradiční způsob oblékání, ujgurský tradiční způsob oblékání, mongolský tradiční způsob oblékání
35. Která tradiční kuchyně je podle Vás nejpodobnější tradiční čínské kuchyni? Seřad'te od nejpodobnější po nejméně podobnou.
- tibetská kuchyně, ujgurská kuchyně, mongolská kuchyně
36. Která tradiční hudba je podle Vás nejpodobnější čínské hudbě? Seřad'te od nejpodobnější po nejméně podobnou.
- tibetská hudba, ujgurská hudba, mongolská hudba

37. Která z menšin si podle Vás nejvíce zachovává svou kulturní identitu?
- a) Tibetané
 - b) Ujguři
 - c) Mongolové
38. Která z menšin je podle Vás již nejvíce asimilována s hanskou většinou populací?
- a) Tibetané
 - b) Ujguři
 - c) Mongolové
39. Která z těchto menšin má podle Vás největší právo na vytvoření vlastního státu?
- a) Tibetané
 - b) Ujguři
 - c) Mongolové
40. Která z těchto menšin má podle Vás nejmenší právo na vytvoření vlastního státu?
- a) Tibetané
 - b) Ujguři
 - c) Mongolové

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Věkové rozložení respondentů

Tabulka č. 2 Kulturní odlišnost etnických menšin od hanské populace

Tabulka č. 3 Podpora daných menšin

Tabulka č. 4 Srovnání výsledků hypotézy 1 u 3. ročníku a vyšších ročníků

Tabulka č. 5 Průměrný počet bodů a medián ze znalostního testu

Tabulka č. 6 Množství informací o jednotlivých menšinách

Tabulka č. 7 Srovnání výsledků hypotézy 2 u 3. ročníku a vyšších ročníků

Tabulka č. 8 Tibeťané

Tabulka č. 9 Ujguři

Tabulka č. 10 Mongolové

Tabulka č. 11 Porovnání výsledku z Tabulek č. 8 – č. 10 s výsledky z Tabulky č. 3

Tabulka č. 12 Porovnání výsledků z otázky č. 37 a otázek č. 32 – č. 36

Seznam grafů

Graf č. 1 Věkové rozložení respondentů

Graf č. 2 Návštěva ČLR

Graf č. 3 Nejdlišnější kulturní identita dle dotazovaných

Graf č. 4 Výsledky hypotézy 1

Graf č. 5 Výsledky hypotézy 2

Graf č. 6 Potvrzení či vyvrácení hypotéz 1 a 2